

Tabor

BOG - NAROD - DOMOVINA

1988

EL FORTIN

1-2

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov. — TABOR je last in vestnik Tabora SPB. — Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora. — Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič. — Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR iz the voice of the Confederation of the United Slovene Anti-communists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. — Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 362-7215.

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 000.384

NAROČNINA: Argentina A 12.-; Južna Amerika 10 dolarjev; Evropa - Avstralija 12 dolarjev; ZDA in Kanada 12 dolarjev (zračno paketi). Letalska naročnina za vse države 15 dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: Inž. Anton Matičič, Río Colorado 1806 — CP 1686 Hurlingham — Buenos Aires — Argentina. T. E. 665-6654.

NAŠA NASLOVNA SLIKA:

Z vojaškimi častmi so leta 1943 slovenski domobranci pokopali zverinsko pomorjene protikomunistične borce iz Jelendola na pokopališče Hrvačo pri Ribnici.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Januar-Februar 1988

BUENOS AIRES

Enero-Febrero 1988

SRES. SENADORES Y DIPUTADOS:

Bueos Aires, Octubre 1987

De mi consideración:

Hace pocos días visitó nuestro país el presidente de Yugoslavia, Lazar Mojsov, representante de un estado totalitario que desprecia los más elementales libertades políticas. oCmo es propio de los regímenes totalitarios, también el yugoeslavo abusa de la palabra democracia para encubrir la dictadura del partido comunista, donde la plenitud de los derechos humanos es negada a los ciudadanos que no aceptan al marxismo.

Queremos destacar que Yugoslavia es un estado compuesto por varias repúblicas, entre ellas Eslovenia. Todas están sometidas a un centralismo totalitario impuesto por el partido comunista. Este partido, bajo el pretexto de la lucha por la liberación nacional contra la ocupación nazi-fascista, durante la segunda guerra mundial, desencadenó una cruenta revolución, con el único objeto de tomar el poder, de acuerdo con las más puras prácticas stalinistas. Los acuerdos de Yalta posibilitaron la realización de estos planes, sellando así el destino de la nación eslovena.

Al llegar al poder el rgimen comunista causó en Eslovenia, después de la revolución y terminada la guerra, el genocidio de doce mil prisioneros, miembros del Ejército Nacional Esloveno, y continuó con la persecución sistemática de todo adversario político. Así se da la paradoja que, mientras el representante de este régimen pregonó durante su visita principios de justicia universal y derechos humanos, en su propio país el mismo régimen niega durante más de 40 años estos derechos a sus conciudadanos.

Como parlamentario, Ud. sabe que la ardua tarea de la democratización, a la que somos llamados todos, exige la condena de todos los totalitarismos y la práctica universal de los valores de justicia y libertad, así como la solidaridad con los pueblos oprimidos. De esta manera se

afirmarán la paz, la democracia y los derechos humanos en todo el mundo.

Lo saluda respetuosamente,

Rudolf Smersu

Presidente del Comité Nacional Esloveno

Gornje pismo je poslal Slovenski narodni odbor ob priložnosti obiska jugoslovanskega predsednika Lazara Mojsova v Argentini vsem senatorjem in tudi vsem poslancem, članom komisij, da jim razkrije pravo podobo komunističnega režima v naši domovini.

GOSPODJE SENATORJI IN POSLANCI:

Buenos Aires, oktobra 1987

Tre dni je obiskal našo deželo predsednik Jugoslavije Lazar Mojsov, predstavnik totalitarne države, katera prezira najosnovnejše politične svoboščine. Kot je značilno za totalitarne režime, tako tudi jugoslovaski zlorablja besedo demokracija, da z njo prikriva diktaturo komunistične partije, kjer zanikajo popolnost človekovih pravic državljanom, ki ne sprejmejo marksizma.

Poudariti hočemo, da je Jugoslavija država sestavljena iz različnih republik, med njimi Slovenije. Vse so povržene totalitarnemu centralizmu, ki ga je uvedla komunistična partija. Ta partija je z izgovorom osvobodilne borbe izpod naci-fašistične okupacije, med drugo svetovno vojno v skladu z najizrazitejšimi stalinističnimi načeli sprožila krvavo revolucijo z edinim ciljem doseči oblast. Jaltski sporazumi so izvršitev teh načrtov omogočili in tako zapečatili usodo slovenskega naroda.

Ko je komunistični režim prišel na oblast, je v Sloveniji povzročil — po končani vojni in revoluciji — genocid dvanajst tisoč ujetnikov, članov Slovenske narodne vojske in je nadaljeval načrtno zasledovanje vseh političnih nasprotnikov. Tako nastane paradoks, da medtem, ko je predstavnik tega režima proglašal med svojim obiskom načela splošne pravičnosti in človekovih pravic, isti režim v njegovi lastni državi že preko 40 let zanikuje svojim državljanom te iste pravice.

Kot parlamentarcu vam je znano, da naporno delo za demokratizacijo, h kateremu smo poklicani vsi, zahteva obsodbo vseh totalitarizmov in splošno vpeljavo vrednot pravičnosti in svobode, kakor tudi solidarnosti z zatiranimi narodi. Tako se bodo mir, demokracija in človekove pravice uspostavile po vsem svetu.

Vas spoštljivo pozdravlja

Rudolf Smersu

Predsednik S.N.O.

TO SMO MI

Nekako pred dvajsetimi leti je pokojni L. A. st. v Ameriški domovini zapisal, da je bila polovica domobrancev koristolovcev...

Spominjam se, da me je ta trditev pretresla; najprej zato, ker sem bil mnenja, da se o mrtvih nikoli ne govori slabo, še bolj pa zaradi tega, ker mi je bilo še preveč živo pred očmi, kako strašno je bilo odpovedati se upom in pogledati smrti v oči.

Kmalu potem mi je zdaj tudi že pokojni Pavle Rant očital, da za prave domobrance smatramo samo tiste, ki so bili vrnjeni, pa so se na en ali drug način rešili. Tudi na ta očitek sem molčal, ker sem bil iskreno vesel vsakega, za katerega sem zvedel, da je bil domobranec. Nikdar nisem za nikogar niti v mislih vprašal: po kateri poti si pa ti preživel?

Prešla so leta, ki so marsikaj doprinesla k razčiščenju pojmov, nimenov in del, in sem spoznal za vprašljivo marsikaj, kar mi je bilo v dneh revolucije in strahu vdano sprejemljivo, da se nikoli nisem vprašal, zakaj žrtve in odpovedi. Pomagati reševati narod, katerega je komunizem obsodil na smrt, je bila tako vzvišena in maravna dolžnost, da je bilo vse drugo malenkostno in nepomembno. V komunizmu enostavno nismo videli bodočnosti ne za poedinca, ne za narod. Štirideset let tega vsiljenega sistema dokazuje, da smo imeli prav. Zdaj, ko je narodna drama že zdavnaj odigrana, so začeli oživljati zakulisni prizori, in ljudje, ki so v njih igrali, so se pokazali v lučeh in sencah, kakršni v resnici so. V gledanju teh obrazov se vedno pogosteje spominjam besed L. A. st. in P. R. Pravzaprav ni bilo treba dolgih let, samo dve ali tri leta mi je vzelo, da sem začel spreminjati svoje mnenje in sprejemati nujno, z eno samo razliko, da mislim na preživele, mrtvi pa naj počivajo v božjem miru.

Nastane vprašanje: na koga je pisec svojih spominov takrat mislil? Če je na ožji krog, v katerem se je znašel in se je tam marsikaj vedelo in zgodilo, potem njegova trditev stoo odstotno drži. Tisto pisanje mi je povedalo stvari, o katerih se nam navadnim domobrancem niti sanjalo ni, da da omenim samo tisto o celem vozu italijanskih lir. Ob teh odkritjih so začela vstajati vprašanja, ki so segala prav do dni domobranstva: zakaj so bili nekateri za gotova dejanja pohvaljeni, drugi pa smo morali za ista po kazni na stražo. Po vojni sem tudi zvedel, da je bilo istih nekaj oseb zapletenih v dvomljive zadeve pri „izginuli zajeti terenki“ in tudi pri „švercanju“ živine skozi blok, ko so izigrali poveljnika Knupleža, da je pošiljal patrole na Brdo, oni so pa takrat gonili govedo v Ljubljano po Tržaški cesti. Za Knupleža sem nekje bral zelo pohvalno izjavo, da vodstvo ni računalo, da bi kdo uspel med dobrovskimi klerikalci. On je uspel obdržati enotnost in borbenost, čeravno pri tem ni imel lahkega dela; vodili so drugi, seveda skrivaj. Samo za spomlad 1945, že tik pred koncem, se spominjam, da je bil poveljnik kar naprej v Ljubljani in da se je od tam vračal slabe volje. Takrat je prišlo nekaj na dan o Rupnikovih oficirjih

in drugih. Kdo so bili ti drugi, ni nihče vedel, samo toliko je bilo čuti, da so bolj zavedni, nekaj več. To govorjenje je bilo ilegalne narave, nedovoljeno, zato je kmalu prenehalo. Navaden vojak se v to ni spuščal, ker je bila v vseh slutnja konca, na katerega smo vsi težko čakali. Kot je meni znano, je bil Knuplež Rupnikov človek. Če pomislimo na sprejem Rupnika o priliki domobranskega tabora poleti 1944, smemo isto reči tudi o Dobrovčanih. V njem so ljudje gledali očeta in rešitelja.

Obveščevalna služba je bila nekaj posebnega. Bila je v rokah nekaterih izbrancev. Da so imeli precej nesrečno roko, se je govorilo že takrat, da so pa spregledali celo vrsto špijonov in vrinjencev, sem zvedel po vojni. Ni čudno, da smo vojno izgubili.

Taki smo odšli v svet. Isti „geniji“, smo večjega kalibra, so nas predstavili Britancem, s katerimi so imeli „zveze“ in katerim so brezmejno zaupali. Sledila je tragedija vseh tragedij, od katere se prav tako niso nič naučili. Domobranska vojska je bila izdana in vrjena v klavno daritev, „vodstvo“ pa je preživelo, se spet znašlo in zdaj že več kot štirideset let švrka po prstih tistim, ki upamo reči, da tu nekaj ni bilo v redu. Pa naj dodam olajševalno okolnost, da so bili v tisti splošni paniki prepričani, da navadnih vojakov komunisti ne bodo pobili, gotovo ne tako velike večine, morda bodo samo nekatere zaprli. Če sprejmemo ta spregled, pa obenem potrdimo drugo dejstvo: da odgovorni ljudje komunizma niso poznali in da so narod speljali v oborožen spopad, ne da bi mu zagotovili mednarodno priznanje in zaledje.

Taki smo zdaj zunaj v velikem svetu, vodstvo brez vojske in z ostanki razočaranega naroda, ki ne bo tako hitro pozabil solza in krvi. S tem delom naroda, ki se imenuje politična emigracija, imamo opravka, vsakdanje izkušnje pa kažejo, da nanj ne moremo kaj prida graditi. Vzrokov za to ohromelo sedanost in malo obetajočo bodočnost je veliko, v glavnem pa bi se omejil na tri področja: posameznik, družina in skupnost.

1) Posameznik.

Čeprav s pridržkom, se moram vendarle vrniti k trditvi L. A. st. še predno pa stvar podrobneje razčlenim, tole vprašanje: Kdo so bili, ali kdo so ti posamezniki? V veliki večini poštení in preprosti kmečki ljudje, ki so doma kaj imeli. Ker so partizani ropali največ premožnejšim kmetom, ti si pa svojega niso pustili vzeti, so prišli z njimi navzkriž. To je bil njihov protikomunizem, ki bi jih nikoli ne pripeljal v domobrance, še manj bi jih pognal po svetu, če bi jih komunisti pustili pri miru. Sila je rodila upor, dočim sta intelektualna zavest ali moralni aspekt odločala v razmeroma zelo redkih primerih. Komunistična justica se na to zelo važno, če ne naravnost odločilno okolnost ni ozirala in je vse od kraja pokončala. Tisti pa, ki so to morijo preživeli, so z vrnitvijo v razmeroma mirnejše življenje spet postali, kar so bili od vsega začetka. Če kaj, so jih bridke izkušnje revolucije še bolj zaprle v svoj svet, kjer so hoteli čim prej nadomestiti zamujeno in izgubljeno. To je gotovo eden glavnih vzrokov, da se toliko naših ljudi skrije in izgubi, ker enostavno nočejo misliti

na preteklost in se izogibajo svojim rojakom. Lastni jaz jim je vodilo in pomen, začetek in konec vsega. Pri teh ljudeh materializem ni imel veliko težav. Za mnoge, na žalost, je imel L. A. st. že pred več kot dvajsetimi leti prav, pa naj se to sliši še tako krivično.

2) Naše družine.

Kar smemo reči o posameznikih, še v veliko večji meri velja za družino; problem je tu veliko večji in bolj nevaren. Kjer sta oba zakonca enakega mišljenja, nujno sledi popolna izolacija od zunanjega sveta, a v takih družinah je navadno doma zastopnost in mir. To navadno traja do takrat, ko se otroci zavedo, da so oropani duhovnih dobrin skupnosti, nekaki izobčenci v pravem pomenu besede.

So pa tudi drugačne družine, kjer sta si karakterja različna; čim večja je ta razlika v življenjskem gledanju zakoncev, tem večji je hudič, ki prebiva med eno in drugo skrajnostjo. Poznam družine, kjer je vedno vse narobe, kjer eden na vsakem koraku nasprotuje drugemu iz same ihte biti drugačen. Posebno pozornost zaslužijo take družine v zvezi z domobranstvom. Ne vem, zakaj je tako, toda res je, da je to vprašanje v mnogih družinah predmet nerazumevanja in odkritega sovraštva in prepиров. Videz je, da vrag ravno v družinah dokončuje, kar komunistom ni uspelo. Seveda so izjeme in vsa čast tistim, katerim gre. Na splošno pa so mnoge žene največja ovira pri ohranjanju naše ideje, ker enostavno ne prenesejo, da bi se mož kje udeleževal. Posledica tega je, da se zaradi ljubeča miru v hiši vsakdo otepa kakšnega dela, kar ubija voljo še tistim, ki na ideale mladih let niso čisto pozabili. Zato jih je cela vrsta, ki so preživeli, pa jih nikjer ni, v odbore pri društvih ne spraviš nikogar, naših prireditev se izogibajo, po drugi strani so pa od sile modri in vseznali, posebno ob kozarcu vina. Ti ljudje znajo biti tudi zelo nesramni in zahtevni. Pred nekaj leti, ko so rdeči celo pri fari nekaj dvigali glave, se mi je približal eden od teh „junakov“ in mi naravnost zabičal:

„To je tvoja dolžnost, da kaj napišeš proti temu!“

Pogledal sem ga in brez besede odšel. Taki ljudje niso vredni odgovora. Kaže pa ta primer, ki nikakor ni osamljen, le da navadno niso tako udarni in naravnost — na moralno in značajno nizkost, ki vladata po nekaterih naših družinah. Najhuje pa je, da se te slabosti niti ne zavedajo, zato je tudi upanje na kakšno izboljšanje prazno; kar sta se Janezek in Micka naučila, to Janez in Mica (pardon — Mary, ker Mica se preveč čudno sliši) znata in ju od tega ne premakne ne revolucija, ne tujina. To je zelo grda oblika sebičnosti, ki veliko pomaga k vse prehitremu propadanju naroda v svetu, ki bi v bolj zdravih razmerah lahko veliko več pomnil in doprinesel k naravnemu razvoju v domovini.

Egoistične družine so najbolj grobi uničevalci narodne zavesti v mladini. Korenine tega narodnega razkroja moramo iskati v samem značaju posameznika. Že od najstarejše slovenske zgodovine, od 8. in 9. stoletja naprej, so bili naši predniki hlapci in tlačani, ker so bili preprosti in neuki in svojih pravic niso znali niti zahtevati. Razni graščaki in tuji plemiči

so vedno skrbeli za to, da so njihovi podložniki taki tudi ostali. Tudi cerkveni knezi v tem oziru niso bili dosti boljši, ker so vedeli, da se preproste ljudi veliko lažje drži v oblasti kot razgledane, zato so se naravno vezali z mogočnimi zemljiškimi gosposdi.

Ne dosti boljši smo šli po svetu, ljudje močnih rok ter ponižnih in nezahtevnih src. Še danes se pri večini prvih emigrantov čuti neka teža, ki se sprostí samo pri živini, delu in zemlji, ki smo jo pustili, a je ne moremo pozabiti. Takim nam je še komunizem pritisnil svoj pečat „izdajalcev“, da smo si komaj upali misliti na kakšne pravice in smo še bolj utihnili, samo da so nas pustili na miru. Tako smo samo garali, malo mislili na stanovsko izobrazbo in kulturo sploh. Razni naši „bratje“, ki so prihajali za nami za kruhom, so vneto skrbeli, da je bajka o zločinih vedno imela dovolj goriva in ostala živa. Nekateri so se temu pritisku uprli, mnogi pa so podlegli in še bolj skrivili hrbet, da bi se kje javno ne pokazali in imeli sitnosti pri obiskih v domovino. Razumljivo, da se po takih družinah o preteklosti ni dosti govorilo, zato otroci v mnogih primerih nimajo nobenega jasnega pojma o komunistični revoluciji v Sloveniji.

V tem pa še ni vsa tragika in škoda. Otroci v času svojega razvoja niso bili slepi za to nenaravno dogajanje, ampak so jasno videli načelno razdvojenost svojih staršev. Čeprav marsičesa niso razumeli — pa bi lahko veliko več, če bi starši prvi ne zavrgli svoje ideje, ko so zanemarjali svoje narodne dolžnosti do otrok v tem pogledu — vedeli pa so, da nočejo biti kot njihovi starši: zapostavljeni, s slabimi službami, vedno nekaj manj, ki se ne znajdejo, se ne znajo izraziti in se boriti za svoje pravice. Razkol je bil tu: mladina gre svojo pot, vzame jih cesta in družba, ki jim daje svoje poglede na življenje. Tako imamo razbite družine, kjer otroci niso ne Slovenci ne Kanadčani, navdušujejo pa se za ideje, katerim so se njihovi starši uprli. Vsa ta mladina je narodno mrtva in duhovno prazna, čemur v veliko primerih sledi tudi verska mlačnost ali celo odpad.

3) Naše skupnosti.

Razdeljene družine ne morejo dati trdne skupnosti! To je kot amen v očenašu. Narodna nezavednost in verska mlačnost sta smrt vsake družbe, umetno hranjenje in lepotičenje ne pomaga dosti; prav tega je bilo v našem narodu vedno dosti, saj smo vedno lahko slišali, da smo to in to, zadnja vojna pa je dokazala, da smo povsem navadni ljudje z dobrimi lastnostmi, pa tudi slabih ne manjka. Za zdravo skupnost je treba srca, zavesti in zvestobe; brez teh osnovnih prvin je vsako delo mlatenje prazne slame in se sproti podira. Sicer je asimilacija z večinskim narodom naravni proces vsake emigracije, lahko pa se ga pospeši ali zadrži. Mi ga vsekakor pospešujemo, čemur je največ kriva splošna blaginja, ameriki tempo življenja, nekaj pa mi sami, iz poleg že zgoraj navedenih vzrokov, tudi z neposrečenimi metodami nekaterih neodgovornih ljudi. Pot navzgor je utrudljiva in dolga, pa tudi navzdol se ne pride kar čez noč. So pa nekatere zelo vidne napake, ki našo pot obračajo navzdol: privilegiranje bogatejših na škodo ostalih; delati razliko med enimi in drugimi; ignoriranje volje

večine; zanemarjanje tistih, katere že imamo, in se gnati za tistim, ki še niso naši in, sodeč po političnem nazoru in verskemu prepričanju, nikoli ne bodo; razmetavati denar in zapravljati čas, obenem pa delati kampanje za skupne interese itd. Vse to ljudi od skupnosti odvrča, jo hromi, pa naj se to opazi ali ne. Eden ne pomeni veliko, tudi desetkrat po eden še ne povzroči konca, a če teh številk pravočasno ne ustavimo, jih bo prej ko slej zmanjkalo. Mi smo vzdržali štirideset let, zdaj pa so že znaki, da je naša skupnost ranjena in bolna. Kar nas e drži pokonci, je naša trma, ki se noče podati, in ostarelo ogrodje prvih idealistov, ki so vse ustvarili iz nič. Toda — starejši odhajamo, na drugi rod naj Slovenija pozabi, ker ji ne pripada več. Verjetno bo Argentina v tem pogledu na boljšem, ker jim ni bilo „z rož'cami postlano“ kot nam, zato bodo dalj časa in bolj zvesto mislili na rod, iz katerega smo izšli.

Kje je krivda? — Tudi v nas in predvsem v nas. Naša je, ker smo odhajali po besedah L. A. st., zato ogenj naše zvestobe ni vzdržal mrzlih valov tujine. Sami smo omahnili, zato nismo bili zmožni svojim otrokom prikazati dobe naše mladosti, ne ji opisati naše poti v svet, zato v njih nismo prižgali ognja ljubezni do rodu in zemlje pod Triglavom, ne tiste razdovedne ljubezni turistov in prodanih duš, ki hodijo pit lepote naših planin, ampak ljubezni, ki je kri in solze do konca. Krivi so tudi vsi tisti, ki bi nas morali voditi in dvigati, našo mladino pa so pačili z lažno zgodovino ter ji tako ukradli resnično podobo naroda in domovine, kateri se nismo odpovedali.

IZ UPRAVE GLASILA TABOR:

1. Naročnina glasila Tabor za leto 1988:

Zaradi velike inflacije tu v Argentini se zviša letna naročnina Tabor v Argentini na 25 Avstralov, vse ostale naročnine izven Argentine ostanejo neizpremenjene.

2. Kje lahko plačate naročnino:

Oni, ki prejimate Tabor potom poverjenikov, ga plačate poverjenikom. Ostali, ki prejimate Tabor po pošti, lahko plačate naročnino: v Slovenski hiši, R. L. Falcón 4158, v Slogi ali potom poštnega ali bančnega čeka, ki je izstavljen na ime Antonio Maticic. Naročniki, ki prejimate Tabor v inozemstvu po pošti, je najboljši način plačila potom dolarskega čeka, izstavljen na Antonio Maticic seveda, če nimate kakega drugega načina plačila.

3. Plačujte redno naročnino.

Edini vir dohodkov je naročnina in darovi za tiskovni sklad, da lahko redno izhajajo glasila Tabor.

Franč Erpič

Vetrinje in emigracija

(Nadaljevanje)

Skoro ves dan sva čakala na dogovorjenem zbornem mestu. Proti večeru sva šla na njegov dom in prespala v podstrešni sobi njegove hiše. Moj spremljevalec je rekel, da sva brez skrbi, ker v hiši stanuje miličnik. Zjutraj, ko je odšel miličnik v službo, sva neopazeno odšla iz hiše in zavila v gozd, ki ni bil prav daleč od hiše. Vasi sva se izogibala, hodila pa sva vedno v bližini naselij, običajno po robu gozda tako, da sva imela čim boljši pregled. Oglašala sva se samo pri ljudeh, za katere sva vedela, da naju ne bodo naznanili, in pri hišah, ki so imele fante pri domobranci. Dejanske nevarnosti, v kateri sva bila, se niti navedla nisva. Ljudi, ki so delali na polju, se nisva izogibala; nasprotno, če je bilo le mogoče sva se spuščala z njimi v pogovor, da bi mogla prinesiti v taborišče čim več in čim točnejših vesti. Od vseh sva slišala skoro enako jadikovanje. Ljudje so bili razočarani; govorili so: „Take svobode nismo pričakovali. Prepovedano je brez dovoljenja hoditi iz vasi v vas, gonijo nas na mitinge, kjer se mlati prazna slama, solijo nam spet ljudje, ki pred vojsko niso nič pomenili, gorje pa tistemu, ki bi se upal tem vsevednejšem ugovarjati. Pod nemško okupacijo smo mislili, da nam je hudo, svoboda katero so nam prinesli gošarji, je pa veliko slabša. Ko bi le prišli zopet Nemci nazaj!“ Tako in podobno jadikovanje sva slišala od ljudi, ki so naju poznali. Nepoznani ljudje se sploh niso spuščali v pogovor.

Samo enkrat na vsej poti od Kranja do Vetrinj sva bila v nevarnosti. Bilo je v vasi pod Storžičem. Oglasila sva se na samotni kmetiji. Ogovorila sva gospodarja, ki naju je zelo prijazno sprejel in takoj povabil v hišo. Prinesel nama je kruha in jabolčnika in rekel: „Kar vsedita se, pa jejta in pita; bom poklical še ženo,“ in je odšel iz hiše. Prejšnjo noč sva prespala pod kazalcem, ki je stal ob poti, zarita v deteljo, ki se je v njem sušila. Na vse zgodaj naju je prebudilo pritajeno govorjenje in hoja po poti mimo naju. Bila je partizanska patrola. Tako velika prijaznost in tako nagel odhod kmeta po najinem prihodu se nama je zdel sumljiv; pustila sva steklenico jabolčnika na mizi, vzela kruh in pri zadnjih vratih odšla v gozd, iz katerega sva prišla. Na robu gozda sva se ustavila in opazovala. Kmalu sva zagledala gospodarja in tri partizane, ki so šli od nasprotne strani proti hiši. Pot sva nadaljevala po gozdu proti Kofcam na Košuti.

Prekoračila sva široko gozdno pot nedaleč od planinske koče na Kofc. Na drugi strani poti sva naletela na vojaka v stari jugoslovanski uniformi. Bil je skrit v grmovju nedaleč od gozdne poti, da ga je bilo nemogoče opaziti s poti. Bil je preplašen in zelo izčrpan. Povedal je, da so partizani privedli njegovo edinico, Jurišičev četniški bataljon, v Kamniško Bistrico. Četnike, ki so bili stari 17 let ali mlajši, so sprejeli v svoje vrste

ali kakor je on rekel v svoje redove, druge so postavili v vrste in pokosili z mitraljezi. On je bil srečen, ker je imel samo prestreljene noge. Ostal je med mrliči do večera. Pod zaščito noči se mu je posrečilo priti do gozda in do kraja, kjer sva ga midva našla. Nagovarjala sva ga, naj gre z nama v Vetrinje. Ni nama zaupal; verjetno se ni upal s prestreljenimi nogami na tako dolgo in tvegano pot. Dala sva mu ves kruh, ki sva ga vzela pri kmetu, nekaj konzerv in nekaj prepečenca ter ga pustila. Njegovo ime in priimek kakor tudi naslov njegovih domačih v Črni gori sem si zabeležil; na žalost je pa osostal v aktovki, katero je iz Verone najbrž odnesel nazaj v Kranj moj spremljevalec „Tiger“.

Nadaljevala sva pot po gozdu. Sedaj sva se izogibala vseh poti in stez; prišla sva prav blizu planinske koče na Kofcah. Še predno pa sva prišla do koče, sva zagledala pastirsko kočo. Nekaj časa sva opazovala. Vrata koče so bila na stežaj odprta. Vstopila sva. Planšarica naju je takoj prepoznala. Ne da bi jo vprašala, nama je prinesla mleka in kruha in takoj povedala, da je ravno kar odšla partizanska patrola, in še povedala, da je v planinski koči na Kofcah, ki se je dobro videla, stalna partizanska posadka. Pokazala nama je stezo, po kateri bova lahko neopaženo prišla do meje. Od koče do vrha grebena, ki se imenuje škrbina, je bil teren poraščen samo z nizkim grmičevjem, ki je dajalo malo kritja. Hodila sva sklonjeno; včasih sva se pa tudi plazila po vseh štirih. Greben sva dosegla, ko se je začelo mračiti. Straža na Kofcah je naju skoro gotovo opazila. Spustila sva se po pešeni drči na avstrijsko stran. Ko sva pridržala na podnožje škrbine, sva v polmraku opazila na mestu, kjer sva se spustila v dolino, dve postavi. Skoro gotovo sta to bila dva partizana. Bila sva že tako daleč, da bi naju težko dosegel strel; sicer pa partizana nista streljala. Na avstrijski strani sva poiskala primerno skalo, skrbno zavila brzostrelki in municijo ter ju zakopala pod skalo. Mislila sva, da ju bova še kdaj potrebovala. Še pred nočjo sva dospela do prvih hiš in tam prenočila. Naslednje jutro sva nadaljevala pot in v popoldanskih urah srečno prispela nazaj v taborišče v Vetrinju. Po nekaj dnevih je za nama prišel domobranec iz Primskovega bivši partizan Tiger, ki me je potem spremljal ves čas, dokler nisva skupno prispela v Verono v Italijo.

Po taborišču se je hitro razvedelo, da nas je odšlo 15 na Gorenjsko, vrnili smo se pa samo trije. Vsakdo je hotel vedeti, kaj smo videli in kaj smo opravili. Ko sem začel pripovedovati, kaj smo doživeli, se je gruča poslušalcev vedno večala. Prišel je tudi dr. Ludovik Puš. Opozoril me je, da ni v taborišču dovoljeno javno govoriti brez dovoljenja taboriščne uprave, da bi se moral po vrnitvi javiti v pisarni. Ljudje so bili razburjeni. Da bi jih pomiril, je tudi sam začel govoriti. Zapomnil sem si v glavnem tole: „Rupniku bomo čez 40 let postavili spomenik.“ Mislil sem, spomenik bo Rupnik čez 40 let kaj malo koristil; on sedaj potrebuje zaslobo. Nekaj dni po tem dogodku se je vetrinjsko taborišče preselilo v Lienz v tisto taborišče, iz katerega so Angleži s silo predali ruske protikomunistične enote Sovjetski armadi.

V Avstriji se nikakor nisem čutil varnega pa tudi hrana je bila pičla; bil sem večkrat lačen kot sit. Začel sem se pripravljati za odhod v Italijo. Imel sem še nekaj tobaka, katerega sem dobil v Borovljah, ko smo pregnali partizane, da smo mogli priti do svojih „zaveznikov“ Angležev. Do našega prihoda v Borovlje so partizani razoroževali Nemce; enemu so odvzeli kaka dva kg. tobaka, katerega sem potem jaz vzel. S tem tobakom sem hodil na osamljene kmetije in ga zamenjaval za kruh in moko. Na teh pohodih sem večkrat naletel na preplašene Ruse, katerim se je posrečilo pobegniti, ko so jih Angleži s silo nakladali na kamione. Dobro mi je ostal v spominu pripetljaj na osamljeni kmetiji v bližini Lienza. Bilo je v času, ko so zorele češnje. Nedaleč od kmetije, sem ob poljski poti zagledal veliko češnjevo drevo, polno rdečih češenj. Nisem dolgo pomišljal, splezal sem na drevo in jih začel jesti s kostmi vred. Ni trajalo dolgo, ko je prišel iz bližnje hiše kmet, ki je bil brez dvoma lastnik. Prepozno sem ga zagledal, da bi pravočasno splezal z drevesa in pobegnil. Ko je prišel do drevesa, sem se tudi jaz spustil na zemljo. Pričakoval sem, da se bo na mene hudoval, pa sem se motil; prav mirno me je vprašal, če sem lačen. Ko sem mu odgovoril, da sem, me je povabil v hišo in mi prinesel kruha in kislega mleka. Kruh sem z veseljem vzel in ga tudi takoj začel jesti; kislo mleko sem pa vljudno odklonil. Vedel sem iz izkušnje, da češnje in kislo mleko ne gre skupaj. V želodcu bi nastala reakcija, če ne bi bilo še kaj hujšega. Nekaj dni po tem dogodku sva s Tigrom zapustila taborišče in se napotila proti italijanski meji.

K sreči sem imel s seboj špecijalke in kompas; tako sva lahko neovirano hodila po stranskih poteh, pa tudi po gozdu. Pozno popoldne sva dospela v majhno vas visoko v Tirolah. Oglasila sva se na kmetiji; po hiši in po gospodarskih poslopih sodeč, je bil lastnik premožen kmet. Pri hiši je bil že en srbski četnik, ki je pobegnil Angležem, ko so jih izročali partizanom v Pliberku. Domača hči je bila zelo zgovorna; povedala nama je, da sva pri njih varna, da v njihovo vas do sedaj še ni prišel noben angleški vojak, da italijanska meja ni daleč in je nezastražena. Nagovarjala naju je, naj ostaneva pri hiši, ker imajo sedaj veliko dela; trenutno sicer pomaga srbski četnik, toda tudi on ne bo ostal dolgo; čaka samo na zvezo; ko jo bo dobil, bo odšel v Eboli, kjer so že drugi četniki. Imel je dva brata. Eden je padel na ruski fronti, od drugega pa že dolgo ni prejela nikakega sporočila. Posestvo mora obdelovati sama z materjo, ki pa je že stara in slabotna. Bila sva namenjena v Italijo, zato se nisva hotela dolgo zadrževati v Avstriji. Počakala sva do kosila. Skuhala je odlične tirolske emoke. Po kosilu sva krenila dalje. Kdaj sva prekoračila mejo med Avstrijo in Italijo, nisva vedela. Prenočila sva v gozdu najbrže na italijanski strani. Drugo jutro sva skuhala žgance iz moke, ki sem jo dobil na kmetiji pri Lienzu. Hodila sva skoro ves dan. V zgodnjih popoldanskih urah sva zagledala prvo pastirsko kočo na italijanski strani.

(Sledi)

K R I V D A I N G R E H

Vest in povrednotenje vrednot

Kakor koli že se je Kocbek trudil, da bi se identificiral z revolucionarno logiko in s tem tudi z njeno brezobzirnostjo, kar naprej ga je nekaj tudi vleklo korak nazaj od te samoumevnosti. Ta svoj notranji boj je tudi zapisal: „Prebudi se in se zavej! Ves čas ždiš v omamnem razpoloženju in ne veš, da se pogrezaš. Počasi in neustavljivo se oddaljuješ sam od sebe. Odstopaš od svojih čvrstih in čistih spoznanj, opustil si samostojnost svojega bitja, zapravlil si dragoceno samoto svojega duha. Izgubil si pravico, ki si si jo pridobil v osebnem boju z nečlovečnostjo. Postal si sejmar, pomešal si se med prekupčevalce in precenjevalce, ki ne poznajo več „da, da, ne, ne“. Vsak dan se zapletaš v novo krivdo nad človekom, svoje roke mazaš z nizkotnostjo življenja, namesto da bi čakal na mirne in modre razglede zgodovine. Ali ne čutiš, kako razpada človekova plemenitost v tebi in v tvojih tovariših, kako se napolnujete s sovraštvom, kako vas pačijo krči oblastiželjnosti, kako ste vedno bolj hlastni v besedi in nemirni v dejanju, kako vas kazi strah in kako temna je vaša misel? Anarhijo kličete nad človeka, ko se angel in hudič ne bosta več razlikovala v človekovih očeh.“ (17) Ta Kocbekov samogovor izkazuje boj, ki se je v njem bojeval v času in na poti prevrednotenja vrednot oziroma v času prehajanja njegovega doslednejšega pojmovanja osebne odgovornosti in pravičnosti v kolektivno. „Dragocena samota duha“ je tista, ki se je vse bolj pogrezala v kolektivno, v kolektivni duh in ki si je vsak dan — ki si je vsak dan moral — mazati roke s krvjo. Čutil je, kako je v njem razpadalo ne le tisto, kar je doslej menil, da je plemenito, temveč tudi tista samostojnost njega kot posameznika, ko je sam s svojim vsakokratnimi odločitvami bojeval svoj boj (zoper katoliško ideologijo itd.). Zdaj pa je vse drugače: v njem za voljo kolektiva razpada tisto osebno, v tovarišijo, katere del je on sam, vstopajo temna misel, strah, oblastiželjnost.

Kocbek tenko opisuje porajanje nihilizma prevrednotenja posameznikovih vrednot v vrednote kolektivnega nihilizma, ki človeku jemlje breme osebne odgovornosti, a ga hkrati seveda s tem tudi oropa avtonomnosti in avtentičnosti.

Kaj storiti? Čakati na „mirne in modre razglede zgodovine“ ali pa vzeti nase samo to zgodovino in se obremeniti tudi s krivdami zoper bližnjika? Vzeti nase vse tisto, na kar te vest opozarja, da počneš skupaj s sotovariši? Zavezati se usodno s svojim narodom, ki se je odpravil na svojo zmagovito in tragično pot subjekta — ali pa se izogniti temu klicu in

(17) Tovarišija, str. 50.

ostati „čistih rok“? Prava odločitev, ki je zvesta stiski naroda, mora torej vest **preslišati**.

Od kod kliče vest? Ta drobna vest kliče iz dragocene samote človeškega duha, Kocbek pa jo zdaj imenuje „satan modernega časa“: „Pojdi od mene, skušnjavec, moderni in zviti hinavec. Odevaš se v čisto obleko prividov, ogrinjaš se v hladno brezmadežnost. Tvoj šepet pomeni slabokrvnost tvoje resnice. Tvoj idealizem in spiritualizem sta krinka, ki z njo človeka odvajaš od dejanja in od odrešenja. Ti si satan modernega časa. Preklet človekov sovražnik si, zaukazano ti je, da mešaš karte.“ (18) Tisto, — vest — kar človeka kliče nazaj iz kolektivnega duha v dragoceno samoto individualnega duha, je glas hinavca, zvitega skušnjavca. Človeka odvrača od njegovega temeljnega in zavezujočega poslanstva danes, od njegove temeljne naloge, ki mu je zaukazana, **zgraditi nov svet**. In glede na to nalogo, ki je bila človeku postavljena, odgovarja Kocbek svoji vesti: „Odgovarjam ti iz globine noči, iz izmučenega človeškega srca, iz toplote življenja, iz povezanosti z zemljo, iz narave in usode. Govorim v imenu tistih, ki delajo, ustvarjajo in se ne boje nobenih ovir. Odgovarjam ti v imenu tistih, ki so zavihali rokave in gradijo nov svet.“ (19) Redki so tako precizni in bistveni opisi, kako globoko v ogroženosti naroda in iz njegove ogroženosti, iz srca narodovega, je zrasla revolucionarna volja: bili smo nič, bodima vse! Samo iz totalne ogroženosti (biti) naroda, je mogla in morala nastopiti tako totalna volja **biti** (vse). **ŽIVETI** hočemo! Zato se borimo! In odpravil se je narod, da bo ustvaril nov svet na ruševinah starega. Taki ljudje pa ne morejo biti bojazljivci, bati se ne smejo nič in ničesar. Poznati ne smejo nobene ovire, še najmanj ovire svoje lastne vesti. Ne smejo se bati krivde nad bližnjikom, ne smejo se bati izgube dragocene samote svojega duha, ne mazanja rok s krvjo, ne zapletanja v sovraštvo, temne misli in oblastiželjnosti, ne anarhije, ki jo prinašajo med ljudi.

Ljudje, ki „se ne boje nobenih ovir“, morajo vse to vzeti nase.

In tisto, kar je pred tem in takim prevrednotenjem veljalo za čisto, danes ne velja več; danes velja drugačna čistost: „Čistost ni v tem, da si nikoli ne umažem rok z ilom in prahom. Čistost je v tem, da svoje življenje vzamem z vso srčnostjo nase.“ Čistost je prav v tem, da počnem vse to, na kar me opozarja vest: da si mažem roke s prahom in ilom (prah si bil in v prah se boš povrnil — torej mazanje rok s prahom in ilom pomeni mazanje rok s krvjo).

Kaj pa je potem zločin, če ne to, da si postal sejmar, ki se je pomešal med prekupčevalce in precenjevalce, ki ne znajo več reči: da to da — ona pa ne! Kaj je potem zločin, če ne to, da se vsak dan zapletaš v novo krivdo nad človekom, si mažeš roke z nizkotnostjo življenja, in če to ni razpad plemenitosti v človeku, pačenje človeka od oblastiželjnosti, strahu in temne misli? Kocbekov subjekt odgovarja: „Najhujši zločin ni v de-

(18) Prav tam.

(19) Prav tam.

janju, temveč v opuščanju.“ Najhujši zločin ni v zgoraj opisanih posledicah dejanja, temveč v opuščanju samega dejanja. Dejanje je prvo. Dejanje je kriterij čistosti. Dejanje je bistvo svet-ustvarjajočega subjekta. Kdor opušča (to) dejanje, je zločinec, ker negira samo bistvo novega človeka novega sveta. To — dejanje — je njegova bistvena dolžnost, čistost, in v tem smislu je dejanje (subjekta) zgodovinska naloga in s tem človekova bistvena nedolžnost.

Takšno je torej (revolucionarno) prevrednotenje čistosti: čist je tisti, ki vzame graditev sveta nase. Čist je tisti, ki (tudi) greši v tej svoji dejavnosti. Kriv je tisti, najbolj kriv je tisti, ki se takemu klicu izmika. Četudi ima čiste roke, je kriv. Subjektivna nedolžnost in objektivna krivda sta se tako neopazno razšli ali bolje: zamenjali sta svoji doslejšnji mesti.

Vendar Kocbek ne zanika, da je tudi tisti, in vsakdo, ki se pregreši zoper bližnjika, ki ga ubije, kriv, toda ta krivda je drugačna od krivde opuščanja dejanja: to je blažena krivda. Blažena krivda, ki jo vzame človek nase, je krivda, s katero se šele zaveže, krvavo zaveže zgodovini, soljudem. In stvari, za katero gre. Šele skozi blaženo krivdo postane človek zgodovinsko bitje.

V nasprotju z revolucionarnim subjektom, ki ne prizna prav nikakršne krivde, če posameznik naredi kaj v imenu revolucionarne volje oziroma revolucionarne vizije, se Kocbek izrecno trudi to človekovo krivdo kot tako utemeljiti. Po njegovem ni mogoče reči, da kdor ubije sovražnika, sploh ni ubil — to bi bila ta mrzla preprostost, s katero se Kocbek nikoli ni mogel pomiriti; ni mogel pristati na to, da takšen uboj v imenu Ideje sploh ni krivda, temveč je skušal to krivdo utemeljiti in razločiti od krivde opuščanja samega dejanja po eni strani, po drugi strani pa tudi od zanikanja te krivde kot krivde. To krivdo, blaženo krivdo je treba priznati, celo vzljubiti, ne zanikati: „Največji greh je greha ne priznati!“ Če krivdo, to blaženo krivdo ne priznamo kot tako, postane šele greh nad bližnjikom, greh, ki nima nobenega očiščenja. Ki očiščenja tudi imeti ne more, zakaj temelj, prvi pogoj očiščenja je priznanje greha, soočenje z njim.

V nasprotju z blaženo krivdo pa je tista krivda, ki jo vest očita subjektu „abstraktna krivda, krivda, ki jo prelagaš na tuja ramena“. (20) Vsakdo si more sam naložiti na ramena tiste in take krivde, ki jih more in mora nositi, tako pač sodelujemo kot ljudje v svoji zgodovini. Tisti, ki odgovornost za blaženo krivdo prelaga na tuja ramena, je nemoralen, prekreta je njegova krivda, ker je prekleta in črna njegova nedolžnost, lažna je, ker se skriva za nekimi moralnimi kriteriji, ki danes, v času totalne ogroženosti naroda kot naroda, ne morejo in ne smejo več veljati.

Blažena krivda je utemeljena na spoznanju: „Nič nisem, če svojih dejanj ne podpišem s svojo krvjo.“ (21) S svojo krvjo in s svojo srčno bolečino moram vzeti nase zahteve časa: „Veliko zgodovinsko idejo mora

(20) Tovarišija, str. 51.

(21) Tovarišija, str. 29.

človek doživeti in preizkusiti med življenjem in smrtjo.“ (22) Tej veliki zgodovinski ideji mora človek podariti čisto vse: svoje misli, čistost svojih rok, svoje življenje. To je edini način človekove zvestobe samemu sebi in zgodovini sami. Tako se zgodovina sama izkaže kot „oblika človekove zvestobe“. (23) In v tej in takšni zgodovini je „brezmadežnost“ laž, nemoralno preračunavanje in sprenevedanje opreznih riti, ki svojo lastno dolžnost dejanja prelagajo na druga ramena. Koobek se je skupno s tovarišijo odzval temu kliru in spoznal, „da moram svojo usodo vzeti nase do konca“. (24)

Pa vendar je žalostno spoznanje: „Zmleti me je hotelo, kajti to noč sem spoznal, da je za vekomaj odšla moja svobodna razpoložljivost. Ne svoboda, razpoložljivost.“ (25) Kaj to pomeni: razpoložljivost? Nekaj drugega je zgolj teoretizirati o revoluciji, se zgolj pripravljati na to, da boš vzel nase vse krivde nad bližnjikom, ko si šele v stanju pripravljenosti vzeti nase blaženo krivdo in se z njo zavezati dokončno in nepreklicno — čisto nekaj drugega pa je, ko to mejo že prestopiš, ko ni več poti nazaj. Teda ni več razpoložljivosti, tehtanja; tedaj, ko si vzel blaženo krivdo nase in storil zahtevano dejanje, poti ni več nazaj, „zda je konec moje zgodovinske brezmadežnosti. To je žalost posebne vrste. Slovo od nečesa, kar mora dati mesto višji zrelosti, polnejši človekovi utelešenosti na tej zemlji. Slovo od poslednje mladosti.“ (26) To je slovo od brezmadežnosti. Postal si zrelejši. Zgodovinski. In nepovrnljiv. Človek si, postal si kriv po nedolžnem. Človek je po nedolžnem kriv. Človek je Ojdip, ki „se mu prestopke brez krivde veča.“ (27) Prestopek, blažena krivda, s kakršnim se zavezuje z zgodovino, s sočlovekom, naj si je še tako nujen, logičen, samoumeven, človeka spreminja. Pogovor, ki ga Koobek zapisuje s „sobe sednikom“, naj bi se odvijal takole:

„Nenadoma je dejal: ‚Marsikdo med nami je postal lažji pa tudi težji.‘ — ‚Kako to misliš?‘ — ‚Marsikaj spoznavamo, česar prej nismo vedeli. Vendar za ceno težkih dejanj, ki smo k njim prisiljeni brez svoje krivde. Večina med nami mora ubijati.‘ — Pogledal sem ga, ta pa je nadaljeval: ‚Saj ne moremo drugače, vem. Če te kdo z nožem, mu ne boš odgovoril s poljubom. Če so navalili na nas, se pač moramo braniti. Toda verjemi, to leže na človeka. Nikoli nisem mislil, da bom kdaj usmrtil človeka. Rekel bi v svoji pameti, da je največji greh, ki so si ga fašisti naložili, ta, da nas silijo ubijati. Kadar jih kje nažgemo, je to naša zmaga in bo ostala za vso našo zgodovino, toda v zmagujočih borbah je stvar druga, v njih ni več pravega človeškega miru. V dušo leže tiha teža. To ostane v človeku in

(22) Tovarišija, str. 136.

(23) Prav tam, str. 262.

(24) Prav tam, str. 121.

(25) Prav tam, str. 283.

(26) Prav tam, str. 283.

(27) Listina, str. 470.

nič ne pomaga.“ (28) Brez svoje krivde moramo ubijati. Po nedolžnem smo krivi. To je glavni greh fašizma, a je tudi naša krivda — brez krivde. To krivde nič ne izbriše. Kakor tudi nič ne izbriše naše zmage. Oboje je res. Zavoljo zmagovanja (zmage) nam je lažje, zavoljo ubijanja smo težji. V dušo je legla tiha teža in v duši ni več pravega miru. To se ne da več izbrisati. Še ve.: „Jaz mislim, da bo vsakdo izmed nas za to še trpel ob svojem času.“ (29) Svojo vest bo nosil vsakdo sam. In vsakdo sam bo moral priti do svoje katarze.

Pa ne čisto sam: „Takole ti bom rekel“, odgovarja Kocbek sobesedniku, „tak občutek imamo bolj ali manj vsi, ki vodimo osvobodilni boj, bodisi da streljamo ali ne streljamo. Tega svojega občutka, ki si ga bil izrazil, ne smeš omejiti le na borce. Če smo povezani v vseh odgovornostih, smo tudi v tej. Toda prav zato je stvar drugačna. Krvava bramba na življenje in smrt ne more biti le zadeva posameznikove vesti, temveč je zadeva vsega naroda, ki se bori, ker je prisiljen boriti se“. Boriti se, ker si v to prisiljen v imenu svojega obstoja, ni le zadeva posameznika (a tudi zadeva posameznika), vsakega posameznika posebej), temveč je prav zadeva vsega naroda. Tudi rodov, ki bodo šele prišli. Ta krivda je naša krivda. To ni kolektivna krivda, temveč prav krivda naroda kot naroda, ki si je iz usode, ki so mu jo namenili okupatorji, iztrgal svoj obstoj. Svoje življenje. Zato je prav, da ta nedolžna krivda ostane skupno znamenje celega rodu, namreč krivda — vzeti usodo v svoje roke — s katero smo obstali kot narod. Tista krivda, ki jo revolucionarna justica ne le dopušča, temveč predpostavlja kot nujno, zato Kocbek utemeljeno pravi; „Nihče med nami nima greha, dokler ne prestopi zakonov vojaškega prava.“ Krivda je nujna, greh pa postane tedaj, ko se ta nujnost, ki jo sankcionira vojaško pravo, prekorači, ko se ubija zaradi ubijanja. Ali zavoljo maščevanja. Vojaško pravo temelji na tej krivdi, a sankcionira greh, zločin.

Pa četudi je krivda nujna, v srcu ostane tesnoba: „Priznam pa, da ostaja kljub temu v marsikakem borcu tesnoba. Marsikdo med njimi ima nemiren občutek, oglašča se nemirno intimno vprašanje, ki zahteva osebne odgovore. To pa je dejansko zadeva njegovega močnega notranjega življenja.“ Ta tesnoba je stvar vsakega posameznika in mu je ni mogoče odvzeti. Kako jo bo prenašal, kako jo bo rešil, je njegovo osebno vprašanje. Nekako se bo moral rešiti iz tega nemira. Nekako se bo moral odkupiti. „Mislim, da se bo vsakdo izmed nas moral po vojni odkupiti tako, da bo pokazal boljšega človeka v ustvarjalni dobi, ki nas čaka. Edino to nas bo rešilo nemira. Kdor ne bo ostal discipliniran partizan tudi po vojni, ne bo odpravil te tesnobe. Pravi partizan je v tej vojni opravil le polovico svojih dolžnosti. Mislim, da današnji borec tako dolgo ne bo mogel živeti

(28) Tovarišija, str. 403-404.

(29) Prav tam.

v miru, dokler se tudi notranje ne bo prečistil.“ (30) Kako se je mogoče notranje prečistiti?

In kaj bi s tem notranjim prečiščenjem dosegli? Izvirno nedolžnost in neomadeževanost? „Zase ti rečem, da bi rad imel tako srce, kakor sem ga imel prej, preden sem ustrelil človeka,“ odgovarja sobesednik. Toda takšnega srca, kakor ga je človek imel prej, preden je ustrelil človeka, ne more več imeti. Izvirna nedolžnost je nedosegljiva. Tiha teža je v tem smislu dokončna, tej tesnobi se ni mogoče izogniti, mogoče pa je vzeti to krivdo nase kot svoje lastno znamenje, ki ne zahteva ne povračila, ne utemeljitve, temveč je posameznikov dar sočloveku, rodu in postane tako znamenje in vez vsega rodu. Posamezniku pa, ki je postal izvrševalec krvave zgodovine, ni več mogoče nazaj, kajti spremenil se je, kakor pravi o sebi Kocbekov sogovornik: „Tudi jaz sem se spremenil. Postal sem človek, kakršen nisem hotel postati. Kakor da me je v sanjah nekdo odpeljal na to pot, pa se nisem znal več prebuditi. Nisem več nedolžen. Ti veš, kaj mislim. Šele čez nekaj let bomo smeli reči, kar že danes vem: vsaka vojna je prekleta, tudi osvobodilna. Najbrž nisem slab človek, toda pravega miru ne bom več občutil v svojem življenju.“ (31) Krivda, ki jo nosijo borci tudi danes, krivda, ki jo nosijo naši starši in stari starši, je njihov največji dar za nas, nam vsem. Ta krivda je naše znamenje, naša skupna hvaležnost. Naša zgodovina. To je njihov največji dar domovini. Nihče jim te krivde ne more zares odvzeti. Nihče jim ne more dati pravega povračila. Nihče jim ne more dati ničesar, da bi se trak časa obrnil nazaj, da bi bilo njihovo srce zopet mirno, kakor da bi se nič ne bilo zgodilo; nihče jih ne more zbuditi iz sanj tako zelo, da bi bila dosežena tista izvirna nedolžnost, ki so jo imeli, še preden so bili prisiljeni človeka ubiti. Nihče jih ne more rešiti njihovega nemira, zato živijo med nami nezadoščen, razočarani. Zdi se jim, da nismo in nismo nikoli dovolj hvaležni za njihov dar in njihovo žrtev. Stopili so v te sanje — morali so — in ne morejo izstopiti iz njih. In nihče jih ne more zbuditi, nikoli jim tako zelo ponuditi roke, da bi preskočili brezno spomina.

Poti ni več nazaj, mogoče je le očiščenje. Je mogoče? Mogoče je kot sprejemnje svoje krivde, brez strahu. Brez očitkov. Mogoče je zgolj kot zavestno darovanje nam, darila, ki ne pričakuje in ne terjaja hvaležnosti in plačila. Ker nič ni mogoče plačati. Zadoščenja ni — če ni zadoščenje dejanje varila samega. Šele tedaj postane njihova žrtev resnično darovanje, ki povezuje vse nas v eno narodovo telo. Kdor tega ne zmore, išče in terjaja od nas, ne krivih ne nedolžnih, zadoščenje; takšni vedno znova terjajo od nas hvaležnosti, in še obrestni na hvaležnost, plačilo in plačevanje. Poudarjajo svoje velike zasluge, ne da bi pri tem ponižno opazili, da nekaterih, mnogih, danes med nami ni več. Da so žrevovali svoja

(30) Tovarišija, str. 50.

(31) Listina, str. 65.

življenja, da so padli za domovino. Svobodo so nam podarili tisti, ki so padli. Ne tisti, ki so ostali živi. Tisti, ki so ostali živi, že kot živi udje uživajo njene sadove in njene slasti.

In kdor izmed nedolžnih krivcev ni do danes storil svojega očiščenja, kdor med nami ni doživel svoje katarze, ta še danes ne uvidi in tudi ne pusti, da bi pregovorili: vsaka vojna je prekleta, tudi osvobodilna. Zdi se mu, da so s tako ugotovitvijo žaljene vrednote našega narodnoosvobodilnega boja. Zavoljo ugotovitve, da je vsaka vojna prekleta, tudi osvobodilna, naš NOB prav gotovo ni blaten. Blaten je tedaj in samo tedaj, če se povišuje v nebo — ne da bi se z obžalovanjem spominjal svojih žrtev. Zakaj ko se pozabljajo žrtve, izgublja oziroma se odreka njegova svetost. In kjer so žrtve, je prekletstvo.

Toda naš NOB ni bil samo narodnoosvobodilen, bil je tudi revolucija. In bratomorni boj: „Naj bo politična analiza še tako jasna, moralna zavest borca v državljanski vojni je pač vse bolj zapletena od zavesti borca, ki se bori s sovražnim tujcem.“ (32) Občutek te krivde, za katerega Kocbek ugotovi, da je podoben „kompleksu zapletene sorodniške krivde“, (33) je samo borbo še posurovelo. Prav gotovo je, da ta proces v ljudeh ni tekел enosmerno in brez stisk; to kaže tudi naslednje Kocbekovo poročilo: „Čez nekaj časa smo zvedeli, da so horjulski belogardisti pred začetkom današnjih operacij kričali na partizane, naj se umaknejo, češ da ne bi radi streljali nanje. Kar streslo me je, ko sem zvedel to novico. Vsaj takrat jih zapeče vest, goljate, ko morajo puško naperiti na svojega brata! taki izrazi kajnovskega kompleksa seveda ne krepijo morale v njihovem človeku, ko naj z življenjem brani megleno idejo. Zato so nam kurirji povedali, da so se belogardisti v hipu spustili v beg, brž ko so jih pred začetkom glavnih operacij partizani napadli iz zasede, in da so jih italijanski oficirji z revolverji v rokah zaustavljali ter kričali nanje kakor na živino.“ (34) Uboge človeške pare ti galjoti in kajni! Od kod je prišlo to strupeno željo, da se je narod tako razcepil na dvoje?! Mar je to človeška usoda sploh? Sredi našega naroda se je znova odigrala svetopisemska zgodba o Kajnu in Ablu: „V Abelu nisem videl le pastirja, nomada biblijskih časov, temveč nemirnega in nestalnega človeka vseh časov, nezadoščenega in prvinskega človeka, neurejenega in potepuškega trpina, vojaka in revolucionarja, v Kajnu pa nisem spoznal le kmeta, stalnega in urejenega in zadovoljnega pravičnika prvih svetopisemskih časov, temveč v Boga predrzno zaupajočega človeka, manjvrednostno, zavratno in grozovito bitje.“ (35)

Kdo je Kajn in kdo je Abel? Je na to vprašanje sploh mogoče enoznačno odgovoriti?

(Sledi)

(32) Tovarišija, str. 184.

(33) Prav tam.

(34) Tovarišija, str. 277.

(35) Listina, str. 183.

T. N.

Kanalski otoki pod nemško okupacijo

Nemški načrti

Hitler je seveda kanalske otoke jemal vpoštev že veliko prej, kot je njegova vojska vdrla na Poljsko. Njegova evropska strategija je ves čas predvidevala okupacijo kanalskih otokov in to iz dveh razlogov: nemški generalni štab je bil prepričan, da jih bo Britanija uporabila kot letalsko in podmorniško bazo, če bo njena vojska izrinjena iz Evrope, in pa, ker bi otoki lahko služili kot nekakšna „generalka“ za okupacijo Anglije same. Tam, na otokih namreč, naj bi se nemški okupacijski funkcionarji izučili, kako je treba ravnati z oholim angleškim narodom.

Tako se je že poleti leta 1938 pojavil na otokih agent nemške obveščevalne službe z namenom, da poizve o vsem, kar bi moglo koristiti tem nemškim strateškim načrtom. Pregledal je predvsem otok Guernsey in ugotovil, da so v resnici v teku dela za razširjenje tamkajšnjega letališča in da obstajajo znaki, po katerih bi se dalo sklepati, da bodo Angleži v najkrajšem času pričeli graditi tudi podmorniško bazo z vsemi potrebnimi instalacijami. Agent, za katerega se zdi, da ni bil ravno dobro kvalificiran, je v obalnem grmičevju zaznal tudi skrbno zakamufilirane topovske postojanke. Teh „postojank“ seveda ni bilo, agent sam pa je to možnost predvideval s previdno pripombo, da v nekatere obalne cone ni mogel, ker je bil dostop vanje že takrat, leta 1938 omejen.

Ko je bila 10. maja leta 1940 končana takoiimenovana „namišljena vojna“, je nemška vojska prešla v splošno ofenzivo, pregnala britansko, ki se je v neredu umaknila iz Dunkirka in 14. junija so nemški bataljoni dosegli Pariz. Teden dni kasneje je Francija kapitulirala in Hitlerjeve divizije so bile v popolni oblasti celotne severne francoske obale, do Calaisa na vzhodu do Bordeauxa na zahodu. Pred njimi, na drugi strani Rokavskega preliva je stala osamljena Velika Britanija, vmes pa, čeprav nekam ob strani — kanalski otoki.

Sredi junija leta 1940 je Hitler odredil svoji obveščevalni službi, naj takoj predloži celovito poročilo o kanalskih otokih in ga predoži Vrhovnemu poveljstvu vjske, OKW, v presjo in napotek. Poročilo je bilo izdelano in vanj so bila vključena tudi opazovanja agenta, ki je otoke obiskal dve leti poprej.

Med podrobnim preučevanjem tega poročila je prišel nemški generalni štab do dveh zaključkov: da ni pričakovati večjega odpora, razen morda na otoku Alderney, in da je na otoku poleg domačinov tudi večje število bogatih Angležev, iz česar bi se dalo sklepati, da britanska vojska ne bo

podvzela kakšnih posebnih akcij proti tem otokom POTEM, KO BI JIH OKUPIRALA NEMŠKA VOJSKA. To torej pa je pomenilo, da bi okupacija teh otokov ne predstavljala prevelikega bremena za nemško vojsko, ne v pogledu upravljanja vsakodnevnega življenja, ne v pogledu bodoče obrambe pred možnimi britanskimi napadi.

To poročilo torej, ki se sicer odlikuje po določenih „obveščevalnih pomanjkljivostih“, predstavlja temelj nemške okupacijske politike na kanalskih otokih. Kljub vsem pomanjkljivostim ali celo netočnostim, je to poročilo dokaj pravilno ocenilo položaj in s tem seveda izpolnilo svoj namen.

Na otokih samih je po razsulu na celini nastopilo tisto tipično, poznano razporedenje, nekakšna mešanica obupa in obešenjaškega humerja. Vmes so se sliali glasovi, ki so pozivali na obrambo in odpor, k čemur so e pripomogla poluradna navodila iz Londona, naj bod vsa letališča na tokih onespobljena na ta način, da bodo na njih parkirana različna vozila, tovornjaki, sani ali celo kmetijski stroji in to v času ene ure pred sončnim zahodom pa do ene ure po sočnem vzhodu. (Nemci se po tem filozofiranju torej niso borili podnevi.) Krajevni časopis na Jerseju pa je

celo zapisal, da bo nemška okupacija, če do nje sploh pride, kratkotrajna, ker bo nemška vojska s pomočjo britanske vojske in letalstva hitro pregnana. Isti člankar se zavzema tudi za zaščito golf-igrišča, češ da mora biti „kraljevska igra“ zaščitena, četudi bo morda za nekaj časa prekinjena.

Med zadnjimi sporočili, ki so prišla iz Londona, pa je tudi naročilo krajevnim oblastem, naj „po lastni uvidevnosti odločijo, kako bodo omejili gibanje sovražnih tujcev po otokih“.

(Sledi)

IZ DOMOVINE

DELO — LJUBLJANA, SOBOTA 5. SEPTEMBRA 1987

Bom zelo kratek, saj postajajo pisma bralcev iz dneva v dan daljša in zato večasih nezanimiva. Ciril Zlobec je napisal, da ga je sram. Tudi mene je sram. Sem star borec, nazadnje v komandi mesta Cerklje, l. 1945. Smo se za to, kar danes imamo, borili in trpeli? Kje so tisti, ki so nam ves čas lagali? Kako danes živijo? Zakaj ne pridejo z besedo na dan? Od 1945 nam je uspelo Slovenijo spremeniti v staro turško provinco. In kaj še bo? Uničili smo kmeta, obrtnika, izobraženca, nova gesla, ki so se izkazala za neumna in reakcionarna, pa so nam vsiljevali kot napredna. Danes vlada strašna nemoralna. In zakaj me je sram? Ker sem bil v vojski, ki je ustrelil mladega fanta v Novakih, ker je strašno lačen ukradel zjutraj kmetici hlebec kruha, ki ga je dala hladiti iz peči. Zlobec pravi, da zapisuje z bolečino. To so le besede, kot vse tiste, ki jih poslušamo dan na dan, nič več. Ima platno in škarje v rokah, naj kaj napravi, ne samo govori! Mislim, da bodo naši otroci in vnuki hudi sodniki — nam pa so rekli, da se moramo zaradi njih vsa povojna leta odreči vsemu. Danes smo, kjer smo! Ne vem, kdo je bolj ponižal našo deželo, kot smo jo v tem času mi. Zgodovina bo huda sodnica vsem tistim, ki danes vodijo Slovenijo, in tistim, ki so jo vodili doslej. Huda sodnica, ki ne bo spregledovala in se ne bo pustila zamegliti z besedičenjem. Drvimo proti dnu kot zadeto letalo. V Delu 29. avgusta sta me zboleli pismi tovarišev Vošnjaka in Lasla. Obenem pa razveselili; morda bodo mladi kaj naredili. Tovariš Zlobec, vam in tistim, ki preveč govorijo, ta nauk: Več naredite, saj se nam okoli že vrabci smejejo.

Anton Mlinarič-Igor Ljubljana

ŠE O PRIZADETNI NEKAJ BOLEČEGA

JANA, Slovenska družinska revija, številka 44, 4. november 1987

Sem upokojenka z desetimi milijoni pokojnine. Z vso pravico dam nekaj resničnih pripomb v javnost. Govorim v množini, v imenu vseh nas, ki smo ogorčeni in prizadeti. Že nekaj let životarimo. Ne smem pomisliti

na nov plašč, nosim čevlje Borovo po najnižjih cenah in to vse leto ene za praznik in za na vrt. Pozimi pa gumijaste škornje, tri številke prevelike, da si lahko noge zavijem v stare cunje, da me ne zebe. Spodnjega perila si že nisem kupila leta in leta. Da ne govorim o frizuri ali kaki toaleti. Saj nas bodo uši začele napadati, če bomo živeli v tako slabih razmerah. Kruh otepamo iz dneva v dan in makarone, sedaj ste pa še to blazno podražili. Debela sem kot rejena kobila od samega kruha. Komaj hodim, od revme vsa zvita in prehlajena. Nikoli nisem bila deležna tople, zdravilne vode, ne vem, kaj je morska voda. Ves delovni staž sem delala z bolno hrbtenico. Naj Vam bo v vednost, kako smo mi delali in kako smo težko zaslužili to pokojnino, pa še to nam sedaj kratite. Mi smo delali v strašno slabih razmerah, vse ročno ali nožno. Ni še bilo strojev, v mrzlih prostorih, ni bilo centralne, brez malice, brez kave.

Skrila sem se, da sem pojedla skorjico kruha, ker so nas vedno vedno zalezovali nadrejeni. Mi nismo hodili med službo k frizerju, v banko, čistilnico ali na trg, kakor se to sedaj lahko dela, vse med službenim časom. Ena ura tople malice, klepet ob kavi itd. Tudi za šminkanje in ljubimkanje je čas med službo. Meni osebno je tekla kri izza nohtov, tako sem delala, posebno v zimskem času, ko so mi roke zmrzovala. Šest let sem imela nočno službo, in ne vprašajte, kdaj sem spala, saj me je doma čakalo vse delo. Pranje na roke za vso družino, skuhati, pospraviti, otroke odpraviti v šolo.

Ker smo stare generacije tako trpele, naj bi sedaj vsaj v miru dobivale zaslužen pokojnino. Zakaj jemljete nam, ki že tako nič nimamo? Žive nas hočete pokopati. Vsaj nižji sloj bi pustili na miru, nas, ki čakamo tam, da si kupimo odpadno sadje, ki ga drugače vržete v smeti. Že šifrer nas je nosil po zobeh in opeval, ker je pozabil, da bo tudi on kmalu star, in vi vsi, ki tako grdo delate z nami. Sram vas je lahko vse po vrsti. To presega že vse meje.

Ne bom dala priimka noter, ker me je sram, da sem živa.

Bralka

SRAMOTEN ZAKON

Pripombe k anketi s tem naslovom (DL, 29. oktobra)

Dolenjski list, številka 44, 5. novembra 1987

Ne morem si kaj, da se ne bi še sam oglasil v zvezi z anketo, ki sem jo prebral v zadnji oktobrski številki Dolenjskega lista z naslovom „Sramoten zakon“. Ne pišem toliko zaradi sebe, saj imam kot borec dobro pokojnino in me zakon o izplačevanju pokojnin za nazaj ne bi toliko prizadel, pač pa zaradi tistih, ki so že do sedaj s svojimi borimi pokojniki nami komaj vezali konec s koncem.

Mar smo se mi borili za takšne svinjarije, kot jih hočejo sedaj sprejeti po hitrem postopku? Borili smo se za socializem, vendar ne za takega,

kot ga imamo danes. Kaj bi rekli tisti, ki so dali življenja za ta naš socializem, če bi danes videli, kam smo pravzaprav prišli? Pokojnine že sedaj marsikje niso visoke, pa so bili ljudje kljub temu še nekako zadovoljni z njimi, sedaj pa jim hočejo odvzeti še to revščino. Pustite jim pokojnine in izplačevanje, kakršno je bilo doslej, pa se raje borite za to, da ne bo draginja vsak dan večja in standard vse nižji.

Ni nam žal, nasprotno, ponosni smo na vse, kar smo si priborili, zgradili, ni pa nam prav, da nam hočejo sedaj vodilni zaradi slabega gospodarjenja vzeti še tisto, kar smo si priborili. S tem pa jemljejo voljo do dela delovnim ljudem. Mladina nam očita, da smo jim zapustili dolgove. Mi, borci, ne! Kajti priborili smo svobodo in po vojni na pogoriščih postavili nove domove. Tisti pa, ki bi morali skrbeti, da gospodarstvo ne bi šlo rakovo pot, bi morali — takšen je moj nasvet — bolj poslušati dobre gospodarstvenike iz drugih držav in njihove nasvete, ki smo jih slišali tudi navadni ljudje na številnih okroglih mizah na televiziji.

Namesto da se lotijo reševanja težav na račun borcev in hočejo vzeti tam, kjer že tako in tako ni veliko, naj se raje spomnijo na vse tiste posameznike, ki so se „znašli“ in oropali družbo za težke milijarde ter naložili premoženje v tuje banke. Raje naj tem zaplenijo denar in z njim odplačujejo dolgove oz. rešujejo likvidnostne težave. Dobro pa bi bilo tudi, da bi se vodilni spomnili na partizanski zakon, ki je veljal med vojno in po katerem so bili ljudje najstrožje kaznovani za vsako najmanjšo krajo, utajo. Če bi bilo tako tudi danes, bi nam lahko čez nekaj let tekla med in mleko.

Janez Ivec-Jovič Bušinja vas pri Metliki

Pri izplačevanju pokojnin bodo za 6 mesecev izplačevali vsak mesec po pet dni pozneje in v 6 mesecih bodo tako dobili samo za 5 mesecev pokojnine. Ena pokojnina bo odpadla.

SLOVENSKI OPOREČNIKI IN SLOVENSKO POLITIČNO IZSELJENSTVO
Katoliški glas, 15. 10. 1987

Kaj sedanji oporečniki zamerijo

Predvojna slovenska oblast; no bila je nekoliko „šepava“, ne ravno idealna; ta demokracija je kriva, da danes vlada v Sloveniji totalitaren „samoupraven“ režim.

Prav lahko s tem stališčem začnemo današnji dopis. S komerkoli se človek danes v Sloveniji pogovarja, prav mnogo jih bo zastopalo tako gledanje. Vsi vidnejši, tisti, ki pišejo v Novo revijo, Celovski Zvon, pa tudi Mladino, Tribuno, Katedro, Teleks..., in drugi, navadni, oporečniki režima v Sloveniji in sploh v Jugoslaviji (in kdo, lepo prosim, vsaj med izobraženci, danes v tej naši ljubi domovini ni oporečnik!) bodo sicer poslušali nekdanje oblastnike kraljevine Jugoslavije, obenem pa se bodo nanje jezili.

Če ostanemo zgolj pri Slovencih, potem je treba povedati, da so to

ljudje, ki so, prenekateri med njimi, že okusili zaporniški sistem socialistične Jugoslavije in to v zadnjih desetletjih, ko so bili predvojni slovenski politiki že zdavnaj na varnem onstran oceanov.

Seveda poznamo tudi nekaj malega izjem, med katerimi je dr. Ljubo Sirc nedvomno reprezentančen primer. Žal ima ta reprezentančnost zanj tudi slabe strani, ker ga večina oporečnikov v Sloveniji zelo težko „sprejema“, in sicer zato, ker so večinske težnje slovenske opozicije vendarle samostojna Slovenija, do katere bi pa, realno gledano, lahko prišlo prek prehodnega obdobja — jugoslovanske konfederacije.

Torej iz sedanjega stanja v konfederacijo, potem pa zahteva po svojem referendumu, kjer bi se vsi volivci izrekli, ali so za slovensko samostojnost ali kako sobivanje s sedanjimi jugoslovanskimi narodi iz drugih republik.

Ta problematika je torej ločevalni dejavnik med dr. Sircem in ostalo povojno slovensko opozicijo. In skoraj čisto vsa ta povojna opozicija danes živi v jugoslovanski Sloveniji in na svoji koži čuti posledice zmage Osvobodilne fronte — no tako se reče; saj kdo je dejansko Nemce potisnili prek Karavank, tudi vemo.

In če se zdaj zaustavimo pri začetkih Osvobodilne fronte in komunističnega nasilja v letu 1941: tedanja slovenska vladajoča ekipa ni bila sposobna preprečiti peščici komunistov tega, kar je ta peščica v naslednjih letih dosegla. Tedanja, recimo ji, demokratična slovenska oblast ni mogla „ukrotiti“ in onemogočiti redkih komunističnih skupin, ki so pod masko OF začele izvajati svoje „gospodstvo“ na Slovenskem!

To je, kar sedanji oporečniki v Sloveniji zamerijo predvojnemu oblastnikom, ki danes živijo v emigraciji. In zato slovenski oporečniki ne kažejo nobenega posebnega navdušenja za sodelovanje z emigracijo in tudi bolj malo jih zanimajo razni programi in razni pozivi emigracije, namenjeni rojakom v jugoslovanski Sloveniji. Povrh vsega so ti pozivi navadno še dokaj neživljenjski in časovno preseženi. Slovenska opozicija v Jugoslaviji torej emigracijo dolži krivde za nesposobnost, ker ni preprečila tega, kar imamo danes v jugoslovanski Sloveniji mi, njihovi idejni „dediči“.

Takoj je seveda treba povedati, da so ta gledanja slovenske opozicije precej shematična in poenostavljena, saj ne upoštevajo pomembnega vpliva Angloameričanov in Sovjetov pri vsem dogajanju v Sloveniji in Jugoslaviji med 1941. in 1945. letom.

Zakaj Zahod ne pozna slovenske svojskosti?

Zakaj si Zahod v bistvu želi centralizirano Jugoslavijo? Odgovor je preprost: na Zahodu pomeni centralizirana država lažje upravljanje, manj krajevne muhavosti, da ne rečemo manj separatizma, manj Baskij, manj Korzik, manj Severnih Irsk.

In v Beogradu znajo tako zvezni kot srbski politiki spretno vplesti v to šablono tudi Jugoslavijo: povabijo na večerjo zahodne dopisnike v Beo-

gradu in jih „prepričajo“, da je centralizirana oblika oblasti najboljša tudi v Jugoslaviji.

O tem bi se bilo moč prepričati ob izidu zdaj že ravpite 57. številke Nove revije, ko so zahodni dopisniki prihajali v uredništvo Nove revije in se čudili, zakaj se gremo Slovenci nekakšen separatizem, kakor to oni pojmujejo.

Fa so imeli potem pri Novi reviji in še marsikje obilo dela, da so te dopisnike iz zahodnih držav prepričevali, najbrž pa bolj malo prepričali, o tem, da Slovenci s tem, ko poskušamo predstavljati svoj narodni program, še nismo Korzika, ne Severna Irska, marveč da, za zdaj, hočemo le popolno enakopravnost z večjimi narodi znotraj Jugoslavije, da hočemo Slovenci samo odločati o tem, kakšno šolstvo bomo imeli, kakšno sodstvo bomo imeli in da hočemo svoj jezik, kolikor je to sploh še mgče hranjati tudi v prihodnje.

Ni gotovo, ali so zahodnjaki te reči razumeli, kakor tudi ni gotovo, če so razumeli, da je ravno čimvečja avtonomnost narodov v Jugoslaviji pogoj za večjo trdnost Federacije.

Slovenci v svetu so ambasadorji slovenstva v državah (pretežno zahodnih), kjer živijo, pa vendar, kakor da jih ta problematika nekako zao-bide. Saj drugi, večji jugoslovanski narodi imajo med politično emigracijo ljudi, ki imajo odlične stike z dopisniki iz Jugoslavije in celo s člani parlamentov posameznih zahodnih držav. Slovenska politična emigracija pa ne-kako ne uspe svetu enakovredno predstaviti slovenske nacionalne svojskosti.

Kaj k temu reči? Slovenski oporečniki v Jugoslaviji si želimo, da bi slovenska politična emigracija kaj naredila ali kaj več naredila v tem pogledu. Menimo, da je to njihova zgodovinska priložnost, da ne rečem obveznost.

Razdrobljenost slovenske politične emigracije

Poleg vsega naštetega je očitno, da je slovenska politična emigracija ideološko silno razdrobljena in zato neučinkovita. Kot da je skupni odpor do enopartijske komunistične diktature v Jugoslaviji preslaboten združevalni dejavnik (?).

Imamo „rodoljube“ v Nemčiji, ki zelo slabo poznajo razmere v jugo-slovanski Sloveniji in tako vseprek napadajo slovenske časnike v svetu kakor tudi formalno vodstvo slovenske emigracije!

Naj že bodo kdorkoli: pokazali so tudi nam, ki živimo v Jugoslaviji, da enotnost Slovencev v emigraciji ni ravno zgledna. Strankarske in sve-tovnonazorske raznolikosti jim nihče ne oporeka, saj to si želimo tudi mi! Protikomunistično-ideološko pa bi že morali biti toliko povezani, da bi tudi narodnostno skupno nastopali in bi tako v svetu kot Slovenci veliko več pomenili in veliko več lahko naredili za naš končni skupni cilj — demo-kratično domovino.

Slovenska opozicija v Jugoslaviji pa bi rada imela v slovenski poli-

tični emigraciji svojega tesnega in zanesljivega zaveznika, pa zaradi opisanih predsedkov in pomislekov tako zavezništvo odklanja; emigracija, gledano iz jugoslovanske Slovenije navzven, ne zna uveljavljati slovenskih specifičnosti v državah, kjer živi.

Podpisani avtor je že nekajkrat opozarjal na nujnost, da bi se sestali demokratični Slovenci, pa tudi drugi jugoslovanski narodi, in sicer tisti, ki živijo v esmigraciji, kakor tisti iz Jugoslavije. Žal so bile doslej vse take pobude bob ob steno. Žal!

HOTIMIR

Posredoval: V. Slemensky

ŠE O SPOMENIKU A. M. SLOMŠKU

V zadnjih letih se je v našem zgodovinskem spominu marsikaj spremenilo

Marjan Pungartnik v svojem prispevku „Za Slomška torej, a tudi še za veliko več“ pravi, da mi nima namena karkoli očitati, vendar pomeni njegov stavek „Saj bi lahko pred desetimi leti, ko je bila 120- obletnica prenosa lavantinske škofije v Maribor, on (misli mene) pa je bil na čelu univerze..., veliko odločnejše posegel v akcijo za spomenik!“, prvorazredni očitek. Zato želim tovariša Pungartnika opozoriti na nekatera dejstva.

Pred desetimi leti je bilo v Mariboru o generalu Maistru in škofu Slomšku politično nezaželeno govoriti. Ne bi pogreval zapletov okoli Maistra iz tistih časov, ko sta prevladovali primitivna politična ozkost in enostranska usmerjenost (gradili smo kulturni dom na Ostrem vrhu, ki ga danes nihče noče sprejeti za svojega). V takšnem ozračju bi pobuda za postavitve spomenika A. M. Slomšku bila ostro zavrnjena, pobudnik pa politično diskvalificiran. Preudaren človek, preden da konkretno pobudo, kritično oceni, ali je njena ulesničitev realno možna. Riniti z glavo skozi betonski zid ni niti pametno niti koristno.

V zadnjih nekaj letih pa se je v našem zgodovinskem spominu na Slovenskem in vzporedno tudi v Mariboru marsikaj spremenilo, in zato smo generalu in pesniku Rudolfu Maistru lahko postavili dostojen spomenik in ga odkrili z veličastno proslavo. In tako lahko v novem, demokratičnejšem ozračju z optimizmom pričakujemo uresničitev tokratne pobude za postavitve spomenika A. M. Slomšku. Prepričan sem, da ga bomo leta 1989 slovesno odkrili.

Marjan Pungartnik me tudi sprašuje, kako da vendarle podpiram pobudo za postavitve spomenika Slomšku. Zelo preprosto. S pismom sem želel javno podpreti podpisnike peticije „Kaj pa Slomščel“. Hkrati sem pobudo usmeril na točno določen naslov, na mestno konferenco SZDL, in jo pozval, da se kot najbolj pristojna jasno opredeli. In kot danes že vemo, se je predsedstvo MK SZDL načelno že pozitivno opredelilo in naročilo svojemu svetu za kulturo, da zadevo prouči. Tako je sedaj žoga v mreži predsednika tega sveta Marjana Pungartnika. Vabim ga, da čimprej skliče razširjeno sejo sveta, kil naj pobudo prouči, da ne bomo izgubljali časa.

Zelo se strinjam z M. Pungartnikom, ko opozarja na potrebo po izdelavi dolgoročnejšega načrta postavljanja spomenikov pomembnim osebnostim kakor tudi smotrnega poimenovanja ulic in trgov. Dela je na tem področju, kljub že opravljenemu, še dovolj. Naj omenim samo, da imamo v Mariboru Puškinovo in Gorkega ulico, nimamo pa Goethejeve. O teh problemih našega zgodovinskega spomina bi lahko podrobno razpravljali na bodoči seji sveta za kulturo pri SZDL.

Dr. Vladimir Bračić, Maribor

LE ZA KRUH IN MLEKO

Ali lahko živi tričlanska družina z 80.000 dinarji mesečno?

Primer Mladena Vurdelje iz Beograda kaže, da lahko

Najnovejši ukrepi Zisa bodo prizadeli večino Jugoslovanov. Res da je mnogo takšnih, ki iz vsake krize potegnejo osebne koristi, pa tudi tistih, katerih standard je tako visok, da pravzaprav ni ukrepa, ki bi jih lahko ogrozil. Toda večina je vendarle državljanov z dohodki, ki že pred sprejetjem vladinih ukrepov niso zadoščali za življenje. To so ljudje, ki se nikomur ne potožijo, ker s svojimi drobnimi in osebnimi problemi ne želijo „vznemirjati oblasti“, kajti po njihovem mnenju je mnogo pomembnejših in večjih težav. Sicer pa tudi če bi se pritoževali, ne bi nič pomagalo, kajti te družine so za nas — „rešeni primeri“.

Med tistimi, ki jih Zisovi ukrepi pravzaprav niso mogli „prizadeti“, je tudi Mladen Vurdelja iz Novega Beograda, ki smo ga izbrali po metodi naključnega vzorca. V stanovanju, velikem 37 kvadratnih metrov, živi s soprogo in bolnim sinom, ki ni zaposlen, čeprav ima visoko izobrazbo. Ker ima neozdravljivo bolezen, ne išče zaposlitve. Soproga jih šteje že več kot 70 in ni bila nikoli zaposlena. Tudi Mladen je že v pokoju. Bil je kovinostругar in njegova pokojnina je 80.000 dinarjev.

Družina nima nepremičnin in nikogaršnje pomoči. Mestna uprava ji je priznala popust pri plačevanju stanarine, elektrike in drugih komunalnih stroškov za 20 odstotkov. To pa velja tudi za številne druge prebivalce z nizkimi dohodki. Za stanarino odšteje Mladen Vurdelja približno 30.000 dinarjev in tako jim ostane za življenje še 50.000 dinarjev.

V gostilne ne hodita, zelo redko pa tudi na tržnico. Pravzaprav si ne privoščita niti obiska prijateljev, ki živijo zunaj Beograda, ker za prevoz ni več denarja. Nazadnje sta kupila kilogram mesa pred dvema letoma in ne vesta, koliko bi za meso morala plačati danes. Še pred enim letom sta enkrat mesečno kupila piščanca.

Skupni stroški te družine so poravnani s pokojnino. Dnevno kupijo kilogram kruha in liter mleka. Zadnje podražitve teh živil pa je pokrilo zadnje povečanje pokojnine. Na jedilniku družine so v glavnem zelje, krompir in fižol. Za obleko in obutev zasluži Mladen Vurdelja v poletnih mesecih, ko varuje stanovanja sosedov pred nepovabljenimi gosti.

Toda Mladen se ne pritožuje, pa tudi komu naj bi se. „Žal mi je, da nimam priložnosti vsega povedati v skupščini, kajti najbrž tisti, ki tam sedijo, ne vedo, kako težko živimo nekateri. Prepričan sem, da težje kot tedaj, ko je bila domovina porušena in revna.“

V Novem Beogradu je center za socialno delo, toda Mladen se še nikoli ni napotil tja po pomoč. „Imam pokojnino in kako naj iščem pomoč, ko pa mnogi nimajo niti pokojnine. Sicer pa imajo tudi ti centri svoje težave oziroma so tudi osebni dohodki tam zaposlenih zelo nizki.“

Mladen je pogovor prekinil, ker je moral vzeti zdravilo. Zdravila pa so na recept.

Milinko Buijić

Ob Maistrovem spomeniku

NERAZUMLJIVO OBNAŠANJE

Zakaj je na otvoritvi manjkala častna četa JLA?

Starešine Vojne pošte 7964 v Mariboru so se v začetku petdesetih let dostojno oddolžile spominu generalu Rudolfo Maistra, ko so pred 18. decembra 1918 posejano lipo prve slovenske vojske v današnji vojašnici Slave Klavore v Mariboru odkrili spominsko ploščo na čast osvoboditelju Maribora generalu Rudolfo Maistru.

Na razstavi v Univerzitetni knjižnici v Mariboru je še vedno na ogled fotografija častnega voda JLA ob odkritju Maistrovega spomenika leta 1970 v Kamniku.

Zato kapitan bojne ladje Jože Pretnar iz Ljubljane upravičeno ugotavlja v borčevskem tedniku TV-15 Naš tovariš z dne 22. oktobra 1987, da je bila „sama organizacija odkritja Maistrovega spomenika brezhibna in veličastna. Vendar je tu manjkala častna četa JLA in tudi komandanot garnizije JLA. Sedanji mariborski general se je raje udeležil sočasne in veselejše proslave v Žrečah, ki s slavno tradicijo prve slovenske vojske ni imela nobene zveze, kot smo z obžalovanjem lahko ugotovili iz Tv dnevnika RTV Ljubljana 10. oktobra 1987.

Sprašujem se, zakaj se današnja JLA odreka negovanju že izpričanih borbenih tradicij slovenskega naroda? Major, poveljnik Doma JLA v Mariboru, mi na to vprašanje na sami proslavi ni znal zadovoljivo odgovoriti. Menil je, da je verjetno MK SZDL Maribor prepozno zaprosila za častni vod na sami proslavi, ker se take prošnje rešujejo po vojaški hierarhiji prek Beograda, to pa ima za posledico, da se tako reševanje lahko zavleče za več mesecev.

Slovenski in jugoslovanski rodoljubi z zgodovinskim spominom bi bili zelo veseli, če bi nam na odkritju Maistrovega spomenika odsotni mariborski general skušal pojasniti nasale nejasnosti.

Janko Kuster, Maribor

MED VRSTICAMI

Naša luč, november 1987

Agrokomerc in ZK

(DELO, Ljubljana, 12. sept. 87/29.)

Agrokomerc je téma dneva. Največje avtoritete govore o tehnokratskih, birokratskih in drugače kratkih silah. Le čemu? Ali ni lepše enostavno povedati: vladajoče sile so zakrivile to in to? Kdo je vladajoča sila, se ve. Piše v ustavi: ZK. Vsi glavni krivci so v ZK.

Kot glavni krivec je na tapeti „tovariš“ Abdić. Dejansko pa ni kriv Abdić, direktor Agrokomerca. Kriv je Abdić, vodilna politična figura republike BiH.

Izdanih je veliko nepokritih menic. Toda kdo jih lahko izdaja: tisti, ki to sme, ki je za to odgovoren. Ali je to prekršek ali kaznivo dejanje? O tem odloča vladajoči. In ker velja to „samo“ za prekršek, si težino dejanja določajo sami. Saj so vladajoči.

In ker je na samem vrhu, je temu primerno informiran. Seveda pozna grehe drugih. Povsem miren je in reče: delal sem, kar delajo drugi. Če bo kdo pokazal nanj, bo on na koga drugega. In teh ne manjka.

Vsak tretji kriminallec v BiH je član ZK. Tako naš tisk. Če je res tako, je škoda nadaljnjih besed. V BiH vladajo dinastije (in drugod tudi). Podpirajo drug drugega in imajo veliko moč. Torej delajo, kar hočejo. Tudi kriminal. Potem bi držalo le to: grem v ZK po položaj in denar. ZK je avantgardna sila. Vodi delavski razred. Torej je član ZK več vreden od nečlana. Toda v čem je avantgardna, če je vsak tretji kriminallec v BiH član ZK? V kriminalu?

Preiskava bo pokazala (če bo), kdo vse je vpleten. Toda objavljena so eminentna imena. Ni delavcev in kmetov. Sodeč po dogodkih bi človek mislil: delavec naj dela, da bo ZK jemala. Torej bo treba trdo udariti. Če udarca ne bo, je škoda, da ZK sploh obstaja.

Dinastije, ki vladajo v BiH, so seveda izredno informirane. Informacije so v njihovih rokah. Oni odločajo o njih. Brez informacij ni moč vladati. Toda (močni) člani dinastije so lepo počakali na razvoj dogodkov. Ko je bilo vse predaleč, pa ti (močni) član dinastije pohiti z izjavo, da odločno obsoja celo zadevo. Ničesar ni vedel do takrat in takrat.

Seveda stvar še ni zaključena. Ima pač velik obseg. Ne ve se še, koliko denarja je bilo ukradenega. Če bi meni padale ukradene milijarde v žep, bi se rad naredil neumnega. Za kasiranje jih je bilo veliko, plačati pa noče nihče.

Abdić pa je miren do konca. Razumljivo, saj pozna grehe drugih. Toda veliko vprašanje je, če ga bodo pustili govoriti. Drugi lumpi bi bili seveda radi na varnem, zato velja Abdića utišati. Zato je veliko vprašanje, kako bo potekala preiskava in do kod.

Vsekakor pa bomo (odločno) ukrepali, velevalo odgovorni. Kaj pa so

delali doslej? Ukrepanje, kakršnokoli že, je vedno (zelo) vprašljivo, saj je vedno zajet (politični) vrh. Torej nedotakljivi. Ti pa imajo v rokah škarje in platno. Proti komu bodo ukrepali? Kamen naj vrže tisti, ki je čist.

Škoda, da nimamo na vrhu kake Cicciole namesto starih ljudi brez idej in ustvarjalnosti. Njihova „sposobnost“ je izražena v ustvarjalnem stanju. So nosilci sedanjega stanja, saj oni odločajo. Dokler bodo tako, bo še naprej veljal star arabski pregovor: psi (ljudstvo) tulijo, karavana gre dalje.

Če bodo dosledno udarili (kar ne verjamem), bo padlo veliko glav.

Izjava zbora sodelavcev Nove revije

(Nova revija, 29. 9. 87)

V skladu z 21. členom zveznega Zakona o temeljih javnega obveščanja ter s 73. členom Zakona o javnem obveščanju SR Slovenije zbor sodelavcev Nove revije zahteva objavo protesta zoper neresnično in žaljivo oceno delovanja Nove revije, ki jo je na 9. seji komite ZKJ v JLA izrekel zvezni sekretar za ljudsko obrambo, admiral flote Branko Mamula.

Admiral Mamula je namreč označil Novo revijo kot enega izmed najhujših sovražnikov JLA, s tem pa tudi Jugoslavije v celoti. Izenačitev teže paračinske tragedije (ko je vojak albanske narodnosti v paračinski vojašnici ubil štiri speče vojake, šest pa jih je ranil — op. NL), afere Agrokomere in Nove revije je neverjetna in strašljiva. Po mnenju zveznega sekretarja za ljudsko obrambo delovanje Nove revije predstavlja ne le politični delikt, temveč suponira že kar kriminalno dejavnost.

Odločno odklanjamo take insinacije, ki nimajo nikakršne zveze z vsebino tekstov v Novi reviji ter z naravo našega delovanja.

Kot intelektualci imamo neodtujljivo pravico in dolžnost kritično analizirati vse segmente naše družbene stvarnosti, vključno z JLA. Naša kritičnost pa ni znamenje sovražnosti, temveč ravno obratno — znamenje naše skrbi za usodo družbe, v kateri živimo, naš prispevek k razrešitvi družbenih problemov.

Skrajni čas je že, da JLA preneha biti tabu tema in se neha obnašati kot država v državi, ki je izven dosega javne kritike in kontrole. Če je JLA res ljudska armada, kot pravi njeno ime, potem mora tudi odgovarjati ljudstvu oziroma pristati na javno kritiko in kontrolo.

Ne zahtevamo od JLA, da se strinja z našo kritiko — ne dovolimo pa, da nas obravnava kot kriminalce in sovražnike ljudstva. S tako oceno si je admiral Mamula uzurpiral pristojnost pravosodnih organov, ki doslej niso sprožili nikakršnega sodnega postopka zoper Novo revijo in je torej Nova revija pred zakonom čista.

A pri celi stvari sploh ne gre zgolj za Novo revijo. Hkrati nas je nastop zveznega sekretarja za ljudsko obrambo navdal tudi z globljo zaskrbljenostjo glede političnih ambicij JLA. Prvič v zgodovini socialistične, samoupravne Jugoslavije se je namreč zgodilo, da je armada tako agresivno posegla v javne razprave, ožigosala resnične in namišljene težave, re-

snične in izmišljene sovražnike ter skritizirala nesposobnost političnih struktur za reševanje naraščajoče stihije problemov.

Menimo, da je s to gesto JLA presegla okvire svojih ustavnih kompetenc, saj nima zakonske pravice na lastno pest določati, kdaj je jugoslovanski družbeni sistem v nevarnosti. Če je JLA res ljudska armada, mora tovrstne odločitve prepustiti organom civilne ljudske oblasti, v prvi vrsti Skupščini SFRJ.

Čeprav to ni direktno povedano, se napad admirala Mamule najbrž nanaša na članek Viktorja Blažiča *Yugoslaviás Security Dilemmas* ali *Država na dražbi*, objavljen v Novi reviji, št. 61-62. V tej glosi avtor kritizira nekega Marka Milivojevića, ki je v glasilu londonskega instituta za strateške raziskave *The Journal of Strategic Studies* objavil članek s tezo, da je vojska edina sila, ki je še sposobna ohraniti Jugoslavijo, zato naj bi Zahod v imenu vojnih strateških interesov podprl vojaški puč v Jugoslaviji.

Viktor Blažič je na to monstruozno tezo reagiral tako, kot bi po našem mnenju moral reagirati vsak demokratično čuteč Jugoslovian: odločno se je zoperstavil reševanju jugoslovanske krize z vojaškimi sredstvi.

Posebej opozarjamo na dejstvo, da je Blažič napisal svojo gloslo v kontekstu intervjuja Branka Mikulića v hamburškem *Spieglu*, kjer je predsednik Zveznega izvršnega sveta napovedal uporabo vseh možnih sredstev v boju zoper krizo — vključno z vojsko. V civilni družbi, ki temelji na vladavini prava, bi moral predsednik vlade zaradi take neodgovorne izjave odstopiti. Če torej kritiki tako ostro napadajo Blažiča, češ kako si sploh drzne pomisliti na možnost vojaškega prevzema oblasti, zakaj se z enako ihto ne lotijo tudi predsednika zvezne vlade Mikulića?

O odnosu admirala Mamule in JLA do ideje o civilnem služenju vojaškega roka pa le tole: uvedba civilnega služenja bi bistveno zmanjšala možnost, da se še kdaj ponovi paračinska hragedija.

Novi revija namerava tudi nadalje objavljati kritične osvetlitve vseh dimenzij naše družbene stvarnosti, vključno z JLA.

Ne zato, ker smo sovražniki, ampak zato, ker smo polnopravni in zavedni državljani!

Jezikovna enakopravnost (DELO, Ljubljana, 3. okt. 87/30)

Ne poznam Slovenca, ki bi kjer koli izven Slovenije v okolju, ki ga je sprejelo, kjer živi, si je ustvaril dom in družino in kjer dela, še naprej vztrajno govoril slovensko. Čimprej se skuša živeti v to okolje in sprejme tudi njegov jezik.

Poznam pa celo vrsto „pravih“ (beri srbohrvaško govorečih) Jugoslovianov, ki že desetletja živijo v Sloveniji in seveda še vedno in vztrajno govorijo srbohrvaško. Da bi se naučili slovensko, se niti malo ne potrudijo. Nekateri so celo užaljeni, če ne govorimo z njimi v njihovem jeziku!

Če smo taki „bratje“, kakor nam na vsakem koraku zatrjujejo, zakaj se tega bratskega slovenskega jezika ne naučijo? Kje se bratstvo za-

čenja in kje konča? Očitno v ustavi, ki daje vsakemu narodu pravico govoriti v njegovem jeziku.

Prav lepa hvala za take, ki to svojo ustavno pravico temeljito izkoriščajo, ker se zavedajo svoje številne premoči. Pri tem seveda ne gre za vsiljevanje srbskega jezika, kje pa, gre za srbohrvaški oziroma hrvaškosrbski jezik, kar pride velikosrbskim hegemonistom zelo prav. In da bi bili ti „bratje“ nasilni? Kje pa! Nasilni smo Slovenci, ki v svoji „ozkosti“ ne moremora razumeti velikih prednosti, ki bi jih imeli, če sprejmemo tako pojmovanje.

Jernej Ude

Stavke

(MLADINA, Ljub., 18. 9. 87/7)

Tanjug poroča, da je število letošnjih stavk že konec avgusta prese-glo lanski rekord: od januarja do septembra je bilo v vsej Jugoslaviji 873 stavk, udeležilo pa se jih je 122.000 delavcev; v celem lanskem letu je bilo 851 stavk, sodelovalo pa je za tretjino manj delavcev — 88.860.

Prvi politični piknik

(DELO, Ljubljana, 5. okt. 87/2 in 1)

Niti največji optimisti najbrž niso pričakovali, da bo prvi sloven-ski „Hyde Park“ — politični piknik v Zajčji Dobravi — tako sijajno uspel. Na tamkajšnjem veseličnem opremljenem prostoru se je hitro razvila „od-prta“ politična govoranca, ki je vedno bolj navdušeno tisočglavo občinstvo zabavala. Organizator — ljubljanski medobčinski svet ZSMS.

Organizatorjem gre zameriti le to, da se niso dovolj potrudili da bi na piknik pripeljali več ljudi iz vodilne slovenske politične garniture. Tako pa je bila ob Smoletu (predsedniku RK SZDL) zbrana le mestna in ob-činska garnitura, ki na večino vprašanj ni vedela odgovora. Breme odgo-varjanja je skoraj v celoti padlo na Smoleta.

Vprašanja in razmišljanja iz zbranega ljudstva so zajela skoraj vsa pomembnejša politična, ekonomska in nacionalna vprašanja tega časa. Pro-tiinflacijske jeze je bil najprej deležen na novi vojaški projekt „novi avion“.

Nato se je vsul cel plaz kritičnih vprašanj na račun našega političnega sistema. Koliko časa še bo ZK nastopala z državno-oblastnih pozicij? Zakaj se slovenski politiki tako bojijo uvedbe neposrednih volitev? Zakaj ne zah-tevajo odstopa Mikuličeve vlade, za katero je očitno, da je nesposobna? Kaj je to „moralno politična neoporečnost“ naših vodilnih kadrov, ki so nas pripeljali v sedanjo „tragikomično“ situacijo? Kje je naš Gorbačov?

Občinstvo je bilo zelo navdušeno nad stalno ponavljajočimi se vpra-sanji o večstrankarskem sistemu. Ali ni to sedaj naša edina perspektiva? Če je edina rešitev v uvedbi konkurence v gospodarstvu in politiki, koliko glasov bi dobila ZK na volitvah?

Govorci so se najbolj raznemali ob nacionalnih vprašanjih. Zakaj slovenski politiki v zveznih organih ne govorijo slovensko? Koliko časa se

bo v Jugoslaviji kot „kurja čreva“ še vlekla nerazvitost nekaterih delov države („Tam pa stroji rjavijo na njivah, denar stran mečejo...“? Zakaj božič ni državni praznik, saj je to ne samo cerkveni, ampak tudi nacionalni praznik?

Neki Gorenjec iz Mojstrane je spraševal, kako je lahko prišlo do tega, da morata oba z zaposleno ženo za opremljanje stanovanja prodajati gozd, medtem ko je njegov stari oče — železničar v predvojni Jugoslaviji — sam živel osem otrok in nezaposleno ženo, hkrati pa še kupoval gozd, ki ga mora sedaj on prodajati.

Ljudje so spraševali še vse mogoče. Zakaj socializem nikjer v svetu ni „zašpilal“ („Marx ga je delal za Nemce, ne pa za Slovane...“)? Kdo je odobril investicije na Jesenicah in v Kidričevem? Zakaj Jugoslavija sodeluje s teroristi, kakršna sta Gadafi in Homeini, in jima prodaja še orožje?

Kljub Smoletovemu trudu so začeli nekateri težnariti, da je vprašanj veliko, odgovorov pa malo, pa še ti so zaviti („Skraini čas je že, da začnejo naši politiki misliti...“). Čeprav je nekdo menil, da je to „prva predvolilna kampanja po letu 1945“...

Ostalo je vprašanje, zakaj je ZSMS še vedno edini organizator takšnih shodov in zakaj se to lahko zgodi le kot piknik in veselica.

— — —

Vseskozi je viselo v zraku prepričanje, da gre za enega prvih primero-rov po vojni, da lahko „glas ljudstva“ nefiltrirano pride do oblasti.

Iz (te podobe ljudskega mnjenja) bi lahko sklepali: da Slovenci politikom skoraj ničesar več ne verjamejo; da so siti „vodilne vloge“ ZK in bi jo neusmiljeno prepustili volilni negotovosti večstranskarskega sistema; da bi radi z državnim blagoslovom praznovali božič; da bi takoj ukinili vsako pomoč nerazvitim in so jim sploh zelo všeč preproste nacionalno obarvane formule razvoja Slovenije itd. Slovenci so se pokazali kot „odprti“ in temperamentni govorniki, njihovi politiki — z nekaterimi izjemami — pa kot „vase zaprti“ in nekarizmatični.

Svoboda obveščanja

(TELEKS, Ljubljana, 1. okt. 87/6)

V teh štirih letih se je zgodilo marsikaj. Sodišče je odločilo, da mora Delo objaviti Konkretno kritiko trojnega funkcionarja, zamenjano je bilo uredništvo Teleksa in Pavlihe, nekajkrat je bila zaplenjena Mladina, nato še Katedra, vmes še Tribuna. Zgodilo se je tudi nekaj neverjetnega, že zaplenjeno Mladino je Višje sodišče „odplenilo“. Potem je bilo nekaj časa zelo mirno, nato je spet prišla na vrsto Katedra, za njo pa še Mladina. Sodni organi so se spet izkazali, pravočasno so zaznali kurz dnevne politike.

(Ne) uspešnost ZK

(DELO, Ljubljana, 1. okt. 87/2)

Kaj narediti, da bi zaustavili demoralizacijo, pospešili kadrovske pre-nove ZK in ustvarili možnosti za vstop novih članov (v prvih šestih leto-

njih mesecih je v ZK vstopilo le 74 novih članov, v istem času pa je bilo izključenih, črtanih ali pa so izstopili iz ZK 454 članov).

(DELO, Ljubljana, 3. okt. 87/2)

Ce v zadnjem letu ali dveh kar 85 odstotkov osnovnih organizacij ZK ne sprejme nobenega novega člana, hkrati pa iz vrst ZK izstopi precej članov, potem je položaj že kritičen.

Kje so vzroki za demoralizacijo članov ZK? Morda tiči odgovor v dejstvu, da je v kriminalna dejanja in številne afeze v naši državi vpletenih nemalo komunistov na najodgovornejših mestih. Če bo šlo tako naprej, bo ZK obstajala zaradi sebe in ljudje bodo še bolj dvomili o delovanju ZK kot avantgardne organizacije. Zdaj jo zapušča vse več intelektualcev, delavcev iz neposredne proizvodnje, vse manj zanimanja za včlanjevanje pa je tudi med mladimi.

Razblinjenje utvare

(NAŠI RAZGLEDI, Ljubljana 87/17)

V jugoslovanske razmere v družbenem delu gospodarstva se vedno bolj vriva mnenje, da, kdor je pošten, je neumen, kdor dela, je prismojen, beseda je zgolj beseda, obljuba je prazna, kdor ima, mu je treba vzeti, lastnina je nelastnina.

V takih razmerah se okoriščajo lopovi z belimi ovrtniki in nekakšnimi knjižnicami.

Med ljudi pošiljajo obsežne, napihnjene in puhle resolucije, obljube brez kritja. Če pa so obljube že pokrite, jih država ne pokrije z denarjem, zbranim od ljudi, kot vsaka druga poštena država, temveč ljudem denar po-tuhnjeno ukrade prek izdajanja denarja. Ob taki državi ni čudno, da so si veliki družbeni ali ekonomski sistemi notraj nje začeli dovoljevati podobne stvari: Feni, Obrovac itd. so samo drugačna oblika istega pojava, kot je Agrokomerc.

Postavlja se vprašanje, ali ima Narodna banka Jugoslavije ustavno pravico, da kvari jugoslovanski denar, in ali ima jugoslovanska vlada pravico, da razdeljuje nekakšne materialne koristi, za katere ni preskrbela na legalen način denarja, in s tem kvari naše gospodarstvo. Radikalen preokret v gledanju na gospodarski sistem v socialističnih državah je nujno potreben.

Dve tretjini Jugoslovancev se proglašata za revne

Znani partijski funkcionar Vinko Hafner je imel v ljubljanskem Teleksu (6. 8. 87) pogovor z urednikom, na katerega mu je odgovoril Tone Peršak (20. 8. 87). Iz tega odgovora povzemamo nazanimivejše trditve.

K temu pisanju me spodbuja neko čudno in celó pomalem strašljivo občutje. Gre za občutek, da v resnici ne slutite globine krize, ki nikakor ni samo gospodarska, in da se nekako niste zmožni zavedati svoje sokrivde zanje. Vi ste vendar že dolgo član forumov in organov, ki odločajo o tem,

kaj in kako naj bo v tej državi. Poleg tega ste član in funkcionar ZK, ki ima že več že več kot štirideset let vso oblast v svojih rokah in je kot taka najbolj odgovorna za razmere v državi. Ta nezmožnost ni kakšna vaša značajska posebnost. Gre za predanost in pripadnost ideologiji. To pa pomeni v bistvu neke vrste slepoto za določena dejstva.

Zabredli smo v hudo gospodarsko, politično in moralno krizo, predvsem pa daleč zaostali za skoraj vsemi evropskimi državami. Po drugi strani pa nas je vodstvo vsa ta leta prepričevalo, da je izbralo pravo in najnaprednejšo pot, da se nikoli ni bistveno oddaljilo od nje in da je tudi ljudstvo v veliki večini za to pot.

Celo vrsta dejstev, še zlasti pa naš volilni sistem in pa vztrajanje ZK pri tem, da mora obvladovati prav vse položaje, kjer se o čemerkoli odloča (zato nekomunisti tako rekoč ne morejo do nobenega odločujočega položaja), kaže, da ZK ne zaupa ljudstvu in mu v resnici ne dovoli dejansko vladati. Zato se vse odločitve družbenega življenja oblikujejo v forumih organov ZK, organi navidezne „ljudske“ oblasti pa potem te usmeritve uveljavljajo v praksi; seveda pa v teh organih sedijo isti ljudje kot v forumih ZK.

Ste prebrali podatek, da so v BiH tretjino primerov gospodarskega kriminala zakrivali člani ZK? Ali ni slabo, da ZK mandata kdajpakdaj ne preveri? Samo tako bi bilo jasno, ali ni mogoče vztrajanja pri tej ustavni določbi razumeti kot prilaščanja oblasti.

Člani ZK imajo po tej določbi v družbi podoben status kot svoj čas aristokracija; pomembnejše službe in položaje, funkcije in pooblastila so namreč dostopni izključno njim. Zato se tudi tako strašno povečuje število najrazličnejših funkcij. Koliko damo Jugoslovani samo za plače raznih predsedstev? Zakaj so potrebna (poleg predsedstva države) vsa druga predsedstva, če podobne funkcije povsod po svetu zlahka opravljajo predsedniki?

Isto velja tudi za naš dvotirni upravno-politični sistem, ki je gotovo najdražji na svetu. Imamo ministrstva in imamo sise za ista področja in dejavnosti in v vseh teh pisarnah množice ljudi, ki so seveda bolje plačani kot ljudje, ki dejansko opravljajo dejavnosti. Isto velja za neštete administrativne delavce, t. p. režijce po delovnih organizacijah, kar po eni strani posvečuje ceno proizvodov, po drugi strani pa zmanjšuje dohodke delavcev v proizvodnji. In zakaj je to potrebno? Zavoljo nezaupanja politične elite (ZK) v ljudstvo. Vsa ta silna birokracija (režija) namreč tudi dela, čeprav dejansko ni potrebna; dela ima pa toliko zato, ker je življenje do nesmisla prerogulirano. Toliko zakonov, predpisov in odlokov, toliko „papirnatega“ dela ne pozna razen vzhodnih držav (tudi tam politika temelji na nezaupanju v ljudi) nobena pametna država.

Ob vsem tem je logično, da znaša prometni davek za nekatere proizvode pri nas tudi po 90% pribitka k dejanski ceni, v zahodnih državah pa največ 25%.

Ste se že kdaj vprašali, koliko delavcev iz ZDA, ZR Nemčije, Francije, Italije ali Švedske bi želelo zamenjati sistem in državo, v kateri živijo,

za naš sistem in državo? Ste morda v zadnjem času brali izjave turistov, ki prihajajo k nam na dopust, se čudijo naši draginji in ugotavljajo, da so cene osnovnih živil pri nas enake ali višje kot v Avstriji, Nizozemski ali Nemčiji, vemo pa, da ima jugoslovanski delavec najmanj štirikrat manjše dohodke kot zahodnoevropski. Ste morda prebrali podatek, da kar dve tretjini jugoslovanskih družin ocenjujeta svoje redne prejemke kot nezadostne za normalno preživljanje? To pomeni, da se dve tretjini Jugoslovancev sami proglašata za revne.

V Delu sva lahko oba prebrala, da je kruh v Jugoslaviji v povprečju 25% dražji kot v ZDA in skoraj 100% dražji kot v ZRN. In vi še vedno trdite, da je „večina delavcev tudi ekonomsko in čustveno vezana na združeno delo in družbeno lastnino in da kljub vsem omejitvam in odklonom vidi v njih tudi svoj napredek in resnično socialno osvoboditev.“

Jaz bi želel tu živeti bolje, še zlasti, ker mislim, da bi bilo to mogoče, če bi se politične elita odpovedala nekaterim svojim predsodkom in privilegijem. Grenak sum, da je vladajoča elita te družbe morda res pripravljena vztrajati pri enakosti in socializmu v revščini in kljub revščini in se celo odpovedati napredku v korist svoje oblasti, se vedno bolj potrjuje.

Država bo resnično bogata samo, če bodo v njej živeli bogati ljudje. Res pa je, da je revnim ljudem lažje vladati, ker se pehajo za kruh in ne mislijo na druge reči. Toda, če revščina prebije mejo zmožnosti, se lahko reveži obrnejo proti državi...

IZ PISEM

PISMO IZ SLOVENIJE

Kdor bi trdil, da je v Sloveniji in sploh v eSeFeRiJi dolgčas, bi se krepko motil. Vedno bolj zanimive stvari se dogajajo....

Za prvo presenečenje je poskrbela avantgarda bratskega naroda iz nam vsem srčno lube Bosne. Agrokomerc je afera števil. 1.

Agrokomerc, bosanski koncern pod okriljem veleumnega Hamdije Pozderca (dragi rojaki doma in po svetu seveda vedo, da je to tisti bosanski intelektualac, ki prepisuje iz tujih knjig in ki je dal prepovedati „Katedro“) in pod direktorsko taktirko Fikreta Abdića...

Hamdija in Fikret!!! Kako milo in domače nam zvene ta orientalska imena v ušesih, kajne, preljudbi rojaki?

No, ti brihtni rdeči funkcionarji s Hamdijo in Fikretom na čelu so pogruntali nove, revolucionarne gospodarske ideje: dali so natisniti menice v vrednosti dobrih 800 (osemsto) milijonov dolarjev. (Ameriških, se razume, na balkanskih...) Te menice niso imele nobenega kritja in nobene podlage. Bile so vredne prav toliko kot papir, na katerem so bile natisnane. V Sloveniji, torej v civiliziranem delu seferije, pravimo takemu

početju goljufija... Nam vsem premili južni bratje pa se ravnaajo po načelu: „Snadži se... Sve to će ovi Slovenci pozlatiti!“

In to tudi drži: slovenske banke so namreč — na pritisk iz Beograda — odkupile dobršen del teh „menic“. Zdaj se jim pa partijsko-čaršijski časopis Borba škodeželjno reži, če, sami ste krivi, čemu ste pa bili tako požrešni... Res, Al Capone je bil v primerjavi z jugomafijo čisto navaden solarček. Sicer pa menice gor ali menice dol, Slovenci smo tako v vsakem primeru tisti, ki v imenu bratstva in enotnosti plačujemo bizantinske dolgove...

Za drugo, dosti bolj veselo presenečenje je poskrbela nadebudna mladina iz našega Kranja! Nosili so značke (badge) z napisom:

„Ko bom velik, bom carinik na Kolpi!“

Povedati je treba, da so jih nosili nekaj mesecev, preden so brihtni „varnostni organi“ pogruntali, kaj ta napis sploh pomeni... Nam, ljubi moji rojaki doma in po svetu, je pomen jasen na prvi pogled... Miličniki so seveda bliskovito ukrepali in vse mlade zlikovce predali sodišču. Zasluzena kazen za tak nesramen šovinizem jim gotovo ne bo ušla. Pravijo, da je akcija „ljudske“ milice potekala dosti bolj humano kot pa v Vevčanih.

Pa smo že pri aferi štev. 3. Vevčani je vasica v Makedoniji, ki jo zaman iščete po zemljevidih. Ampak tamkajšnji prebivalci jih imajo krepko za ušesi. Če je verjeti uradnim poročilom, so tamkaj starčki, ženske in otroci — še posebej dojenčki — malo manj kot uničili specialni oddelek „ljudske“ milice. In to kljub temu, da so bili miličniki opremljeni z električnimi pendreki. (Le naj še kak reakcionar trdi, da v socializmu ni napredka in elektrifikacije...) Moški prebivalci Vevčan v tem brutalnem napadu na organe „ljudske“ oblasti niso sodelovali. Nahajajo se na tkim. začasnem delu v tujini. Pri kapitalistih...

Ampak, ljubi moji rojaki, uradnim poročilom ni verjeti. Sploh pa ne, če prihajajo iz jugovine. Resnica je bila precej drugačna: specialne enote „ljudske“ milice so brutalno preteple polovico vaščanov. Vzrok vsemu je bil vaški vodovod... Tako se pač v samoupravljanju rešujejo problemi...

Afere ne bi bile popolne, če ne bi bilo tudi posebne vesti iz „slavne in nepobedžene“ (in seveda tudi ljudske...) armade. Take vesti, da mi je skoraj zmanjkalo sarkazma. Mlad vojak, po rodu s Kosova (torej uradno Srb, neuradno pa Albanec), je ustrelil štiri, ranil pa pet vojakov. Naposled se je (baje) sam ustrelil. Vzroki za to tragično dejanje niso docela znani, zelo verjetno so psihičnega izvora. Čim se je za ta dogodek zvedelo, so po vsej državi neznanici spontano razbijali izložbe albanskih slaščičarn in kioskov.

Za velesrbsko nastrojene militariste je stvar jasna kot beli dan: vsi Albanci so nacionalisti, iredentisti, vojinisti in tako naprej... Vsaka podobnost z „Reichskristallnacht“ v 3. rajhu, torej z nočjo pred 50 leti, ko so nacionalsocialisti razbijali okna židovskih trgovin, je seveda popolnoma slučajna! In tudi dejstvo, da je bila mladoletna (14) sestra tega nesrečneža vržena iz šole, spominja na tedanjo „Sippenhaft“. Gonja

proti Albancem je dosegla vrhunec in se sprevrgla v pravo antialbansko histerijo. Le iz nekaterih slovenskih časnikov in revij vsaj med vrsticami seva določena skepsa napram uradni verziji te tragedije. Ta skepsa je zelo upravičena, saj vendar vemo, da je bil ta dogodek kot voda na mlin velesrbski, stalinistično vzgojeni generalski hunti. Pravzaprav je ta klika edina, ki ji to dejanje koristi, kajti šef vojske admiral Mamula vedno glasneje rožlja z orožjem... Rad bi na oblast... Kaj nas v tem primeru čaka, vemo: mrak prvih povojnih let. Gost, temen, krvav mrak...

To je bil kratek pregled najbolj znamenitih dogodkov. Prištejmo še imenitno inflacijo, pribl. 150%, dnevno dviganje cen, skoraj dva milijona brezposelnih, čez 30 milijard US-dolarjev neplačanih kreditov in pred nami se pokažejo vse pridobitve štirih desetletij socializma... Kako dolgo se???

IZ DRUŠTEV

NAŠE SPOMINSKO ROMANJE

Kakor vsako leto, smo Slovenci iz Ontaria tudi letos 13. septembra odšli na božjo pot v Midland. To romanja je že prva leta našega zdomstva začel pokojni škof Rožman z namenom, da se na kraju kanadskih mučencev lažje pominjamo naših pomorjenih bratov in sestra. Pred enajstimi leti smo preživeli domobranci tam postavili Spominski križ, v spomin vsem pomorjenim. Po eni strani je to vsa ta leta središnja točka vsakega romanja, ki vsako leto privabi na stotine naših ljudi h kratki spominski svečanosti. Po drugi strani pa je videz, da je prav ta križ ali svečanost predmet nesoglasja s tistimi, ki hočejo naš spomin strogo ločiti od cerkvenega opravila. Vsako leto se dobi kaj novega, kar ljudem ni všeč, že kar v navadi pa je, da se v cerkvi naših pokojnih ne omenja. Letos je bila posebnost v tem, da so zadnji dan hoteli spremeniti ves program. Posledica te odločitve ni izostala, zato je marsikaj šepalo od prošenj do litanij. Tisti, ki so radi v nadškofovi bližini, so pa le prišli na svoj račun.

Zares škoda, da smo se pokazali tako majhne. Marsikdo je odšel slabe volje domov, kar je razumljivo, saj smo bili ponovno opeharjeni za besedo spomina, ki nas vsako leto žene na romanje.

Stane Pleško

GOVOR V MIDLANDU

(13. septembra 1987)

Častiti duhovniki, častite sestre, dragi romarji!

Vsako leto, ko se zberemo na tem posvečenem kraju, se mi zdi, da pridemo iskat in utrjevati vero, ki se je bila med letom ohladila. Pa bo kdo

vprašal: vero v kaj, v koga? Vero v križ in Križanega, ki edini daje odgovor in smisel tistemu, česar se danes spominjamo, in vero v idejo, za katero jih je toliko dalo svoja življenja. V naši skupnosti jih je nekaj, katerim taka romanja niso všeč. Morda bo tudi danes, kot pred nekaj leti, kdo odšel z opazko, „tega pa ne bom poslušal“. Nekaterim je dober vsak izgovor in vsaka pot zadosti važna, samo da se izognejo našemu spominskemu romanju. Res so to osamljeni primeri, a jih omenjam zato, da ne bomo sami sebe varali, ampak ostali budni pred raznimi poslanci miru in sprave, ki vse to zahtevajo od nas, sami pa še naprej oznanjajo laž, krivico in sovraštvo. Kljub vsemu nasprotovanju pa je množica okrog tega križa vsako leto večja, spomin na naše pomorjene postaja nevidna sila, katere ni mogoče utišati ali odgnati in pozabiti. So stvari, ki z nasprotovanjem in prepovedjo postajajo samo bolj privlačne in misel na smrt tisočev, za vero in dom pomorjenih, je gotovo ena od teh. Je kakor bič v božji roki, ki preganja tiste, ki so to morijo povzročili.

Zadnjih 40 let je bilo že veliko povedano in napisano o trpljenju naših ljudi med revolucijo in po njej. Nekaj tega bo prišlo na strani zgodovine, vse gorje pa bo v podrobnosti razodeto šele v večnosti. Kar je po božjem privoljenju prišlo v svet, je le delček velike hudobije, ki se je razdivjala nad našim narodom. Gotovo se je že marsikdo od nas kdaj vprašal: Zakaj vse to? S čim smo se kot narod tako strašno pregrešili, da smo zaslužili tako težko kazen?... Odgovora ni, krivica ostaja nekaznovana, čeprav je tako očitna in vnebovpijoča, da se nam e po 42 letih marsikaj zdi neverjetno in nerazumljivo, da je človek zmožen tako velike hudobije. Iz vse te žalosti, solza, krvi in kupov razmesarjenih trupel, nekateri prizori iz te narodne drame izstopajo kot večni ogenj, ki ne more ugasniti.

Vem, vse to je bilo že izgovorjeno, a naša dolžnost je, da to ponavljamo, dokler ne spregleda zadnji krvnik in se zadnji plačanec po naših skupnostih ne opove svojemu vohunskemu delu. Pred nami kot stebri vstajajo naši poštenjaki, katere so, še predno se je narod uprl, odganjali v noč, jih zverinsko mučili, dokler jih smrt ni rešila trpljenja. V daljavi časa in prstora vidim domobranske oficirje, kako v teharskem bunkerju vise na mesarskih kavljih s tako razbitimi obrazi, da jih ni mogoče spoznati. Vidim mlada dekleta, katere cele vrste podivjanih partizanov posiljujejo in po končanih orgijah postrele. V duhu gledam na kamenju ležeče fante, na tisoče od njih, katere so s puškami in koli primorali, da so požirali pesek. Tam so dojenčki, od nekaj tednov do dveh let starosti, katere so kot „izdajalce“ iztrgali materam in jih kot „izdajalce“ zmetali na voz, kjer so se zvijali na vročem junijskem soncu, dokler se zadnji glasek ni izgubil v večnost. Sredi te množice zavrženih, izdanih in brez sodbe na smrt obsojenih ljudi pa stoji duhovnik, ki jim z znamenjem križa daje vesoljno odvezo, pa so mu za to dejanje njegove službe odsekali najprej eno, potem pa še drugo roko. In kot odmev iz onostranstva se trgajo gla-

sovi iz množičnega groba Kočevskega Roga: Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo...!

Ko so prešli dnevi brezpravnega klanja, ko nihče ni odgovarjal za prelito kri, so raztreli in zasuli ta množična grobišča, živim pa zavezali usta, da o zločinu niso smeli govoriti, čeprav je Slovenija čez in čez postala en sam grob. Tako je preteklo trideset let zamolčane zgodovine, čeprav je narod vedel ali vsaj slutil resnico...

Ko se misel spet vrača v tisti čas, ko je bila Slovenija prekopana za grobove, nad temi pa je odmevalo vpitje o „osvobodilni vojni“, o zmagi revolucije, o novem času in tudi o „narodnih izdajalcih“, se moramo vprašati: Zakaj se o drugi strani revolucije toliko desetletij ni smelo spregovoriti besede? Zakaj tako stroga prepoved, če je bila „osvobodilna vojna“ res tako pravična, da so obračunali samo z resničnimi izdajalci in zločinci? Komu je koristilo in zakaj je bilo potrebo tisto zverinsko mučenje žrtev pred smrtjo? Ali je bila revolucija zato bolj sveta, bolj upravičena in slovenska zemlja kaj prej svobodna? Ali pa morda oboje, mučenje in molk, potrjujeta, da za osvoboditev naroda v resnici nikoli ni šlo, ampak samo za oblast, katero so narodu vsilili s tako totalitarnimi sredstvi, da jih je bilo treba pred narodom in zgodovino za vselej skriti?

Ali nam vse to nič ne pomeni? Kako to, da med nami vstajajo razni kulturniki-zvodniki, ki bi nas radi učili, da ne glejmo nazaj, ampak raje mislimo na bodočnost? Priporočajo pozabljenje, češ da bo tako več ljubezni med nami! Dragi rojaki, pozabljenje bi bilo najbolj podla izdaja mrtvih in ideje, za katero so bili oni pomorjeni; zato njihove žrtve ne bomo pozabili nikoli. Z božjo pomočjo moremo odpustiti, pozabiti pa tega zločina ne smemo, ker bi bil to naš zadnji in dokončni poraz; ne samo poraz nas kot ljudi, ampak tudi upor resnici, katero smo dolžni izpričevati svetu. Isto lahko rečem tudi o spravi. Narodna sprava je po skoro polstoletnem duhovnem in fizičnem razdejanju življenjska nujnost, če hočemo še obstati kot narod, zato to misel pozdravljamo in moramo zanjo delati vsi... toda — pot do sprave ni v pozabljenju in molku, pot do narodne sprave je v priznanju krivde in kesanju. Dokler tega ni, je vse govorjenje samo novim potrebam prikrojena propaganda, ki s spravo in ljubeznijo med brati nima nobene zveze.

Božji mlini meljejo počasi a drobno... Tri desetletja je trajal uradni molk partije, več kot štirideset dolgih let že potvarjajo zgodovino in spreminjajo dušo slovenskega človeka, a jim ni uspelo ustvariti drugega kot duhovno praznino brez cilja in upanja. Namesto obljubljenega raja so narod pahnili v duhovno in materialno razdejanje, od kader ni videti resilne poti. Narod je partija, partija jim je narod, vsi drugi ne pomenijo nič, ali vsaj do nedavnega je bilo tako. Vse gre narobe od gospodarstva do politike, ustavo kar naprej spreminjajo, kakor tudi ljudi, ki te zakone postavljajo in z njimi operirajo po ukazu od vrha.

Zdaj je na pohodu mladi rod, ki je bil rojen že v tej praznini in kaosu. Teh ljudi ne morejo obtoževati grehov preteklosti, ker so jih sami vzgojili, zato morajo poslušati izpovedi njihovega spoznanja, ki je, da je sistem ena sama velika laž in potvorba, ki je ljudi oropal vere vase in jim vzel upanje v bodočnost. Ko človek izgubi to dvojje, svojo osebnost, izgubi samega sebe in postane samo številka, brez koristi zase in za narod. Tu je treba iskati vzrok, zakaj so Slovenci po številu samomorov v celi Evropi na prvem mestu. Leta 1985 si je na vsakih 100 tisoč ljudi 36 končalo življenje. Ta procent vsako leto raste, kar pa je še najbolj tragično, je, da si že desetletni otroci segajo po življenju, kar pomeni, da že otroci nimajo vere vase in upanja, da bi v sedanjih razmerah kdaj mogli živeti človeka vredno življenje. Druga statistika, prav tako usodna, nam kaže, da slovenske „matere“ umore več nerojenih otrok, kot pa jih rode za življenje. Redke so že družine z več kot dvema otrokoma. Temu ni kriva samo gospodarska stiska, ampak moralni razpad družbe, ki je že no oropal čuta materinstva, razbil družino, s tem pa narodu ukradel bodočnost. Ob teh groznih številkah ne smemo prezreti tudi dejstva, da je od pičlega dvamilijonskega naroda 600 tisoč ljudi izven meja domovine. Od teh se jih je največ izselilo, ker v sistemu ne vidijo bodočnosti. Če pomislimo na vse to, se moramo res v skrbah vprašati: Ali bomo preživel? Narod je zapustil Boga, čeravno pod pritiskom režima, Bog pa je zapustil človeka, da se duši v svojem lastnem napuhu in grehu.

Ob ysem tem nam ne preostane drugega, kot zaupanje v božjo Previdnost. Bog, ki je dopustil toliko gorja in krvi, gotovo ne bo spregledal te te velike žrtve. Osebnost sem prepričan, da nam kazni komunizma ni poslal v uničenje, ampak da nas očisti in prenovi. Že so tu znaki, da je Bog razsodil pravdo med brati. V praznino obupa in nevere, ko narod končno spoznava, da je brez Boga nič in brez bodočnosti, mednje pošilja svoje poslane, nove prepričane ljudi, ki kličejo k spravi in resnični ljubezni. Ta mladina z rizikom svoje osebne svobode ali celo življenja narodnim zvodnikom neustrašeno govori, da za revolucijo nikoli niso imeli ne moralne ne pravne pravice, in da je rešitev samo v svobodi ter vrnitvi k zemlji in Bogu. Kakšna in kako dolga bo še pot nazaj, je v božjih rokah. Pri vsem tem vrenju, ki se je začelo v domovini, pa mi ne smemo stati prekrižanih rok. Neposredno na ta proces res ne moremo vplivati, dolžni pa smo moliti in prositi za tiste, ki tega ne morejo ali več nočejo. Sami živimo življenje, ki se nam ga zdi vredno pošteno živeti! Ne iščimo osebne časti, ko gre za skupno dobro nas vseh! Ne bodimo hinavci, da ne bomo gnusoba v božjih očeh. Prosimo, naj nam Bog v tej odločilni uri pošlje voditelja, ki bo kot nekdanj Mojzes Izraelce tudi slovenski narod pripeljal v novo svobodo pod Triglavom! In ve mlade družine, katerim je še dana svobodna odločitev, da otroka sprejmete ali ne, pomislite na tisoče pomorjenih in zaradi njih sprejmite novo življenje, morda pride čas, ko bo domovini treba transfuzijo slovenske krvi iz tujine, da se naš narod ohrani.

Od poedincev zavise družine; kakršne so družine, taki bodo narodi, narodi pa ustvarjajo dobre ali hude čase.

Ko danes stojimo ob Spominskem križu, katerega smo postavili v spomin na težke dni preizkušnje, naj nam to ne bo samo izletna točka ali kvečjemu vsakoletna navada. Ob tem križu in mrzlih kamnih, ki morajo dostikrat govoriti namesto nas, se spomnimo, da je ob istem znamenju pred skoro dva tisoč leti v neizmerni žalosti stala tudi Mati božja, zato razume našo bolečino. V tem Marijinem letu se zaupno obrnimo k njej in jo še posebej prosimo, naj izprosi, da bo križ kmalu postavljen tudi na neblagoslovljene grobove naših dragih in da bomo vsi Slovenci kot narod spet postali med seboj bratje, Bogu otroci, domovini sinovi in nikomur hlapci.

DOMOBRANSKI BANKET

Prvo soboto v oktobru smo v Torontu priredili svoj vsakoletni banket. Bil je zelo dobro obiskan, saj so prišli gostje od blizu in daleč, nekateri od zelo daleč. Naš predsednik g. L. Kolman je s svojo gospo prišel prav iz Milwaukeeja, Milan Zajec jih je pripeljal 27 iz Clevelanda, kar tudi ni tako blizu. Dalje so bili iz Montreala, Ottawe, St. Catharinesa in od drugod. Vseh smo bili Torontčani zelo veseli in se vsem na tem mestu iskreno zahvaljujemo za obisk.

Posebnost večera pa je bil rešitelj slovenskih civilistov, ki je 1. junija 1945 s svojim nastopom preprečil, da ti niso bili vrnjeni Titovim partizanom. Čeprav že 81 let mlad, je njegov korak še vedno razodel, da je bil vojak. Ljudje so ga nagradili z navdušenim ploskanjem takoj po prihodu v dvorano, potem pa še enkrat, ko ga je predsednik torontskega društva predstavil in ga povabil, naj spregovori nekaj pozdravnih besed. Po pozdravu mu je mlada gospodična Koželj podala šopek nageljnov „v spomin na tiste strašne dni v Vetrinju, ko je bil on naš edini prijatelj, in v znak hvaležnosti in zahvale za rešitev toliko življenj“.

Banket je vsestransko lepo uspel. Upam, da se prihodnje leto spet vidimo. Vsaj major Barre mi je obljubil, da še pride med nas.

PROCES PROTI GROFU NIKOLAJU TOLSTOJU

Kot je znano, je v Londonu v teku proces proti grofu N. Tolstoju, pisatelju knjige „The minister and the massacres“. Proces bo stal ogromne vsote, zato še enkrat pozivamo vse, ki čutijo dolžnost, da pomagajo resnici do besede, da finančno priskočijo na pomoč. Sam proces se bo predvidoma začel v teku enega leta.

Ne dopustimo, da bi pomanjkanje denarnih sredstev bila ovira, da se ne izkaže vsa resnica in se našim pomorjenim ne vrne čast in zaslužen priznanje za njihovo veliko žrtev!

Svoje prispevke pošljite odbornikom krajevnih društev Tabora. Hvala.

31. REDNI OBČNI ZBOR TABORA ZDSPB

V soboto, 5. septembra 1987 se je v Torontu — Kanada — vršil 31. redni občni zbor Tabora ZDSPB. Z molitvijo ga je začel predstavnik Zveze, soborec Ludvik Kolman, ki je pozdravil vse navzoče. Nato so vsi z enominutnim molkom počastili spomin pokojnih generala Leona Rupnika, dolgoletnega predsednika Zveze inž. Franceta Gruma in vseh preminulih članov Tabora.

Objavljamo le najvažnejša poročila odbornikov.

Pozdravni govor Staneta Pleška

Dragi soborci, dragi zborovalci!

V čast mi je, da vas morem na našem občnem zboru letos pozdraviti tu v Torontu. Posebej moram pozdraviti predsednika Tabora, g. Ludvika Kolmana in gospo, dalje g. Franja Mejača in vse druge, ki ste prišli na tako dolgo pot; pozdrav naj velja tudi prijateljem iz Clevelanda z Milanom Zajcem na čelu, ki je pripeljal tako številno skupino. Pozdrav tudi g. in ge. F. Slak, in g. in ge. I. Palčič, končno pa tudi vsem iz Toronta, ki so se odzvali našemu povabilu na zbor. V opravičilo moram pripomniti, da nas je iz Toronta bolj malo, ker zaradi majhnega prostora, ki nam je na razpolago, v začetku nismo mogli veliko vabiti. Odziv jasno kaže, da je v nas še idealizem in da smo po tolikih letih še vedno organizacija, ki nas druži, kljubuje napadom in da smo odločeni taki tudi ostati, dokler domovina ne bo svobodna.

Prišli smo na naš 31. letni redni občni zbor. 30 let življenja organizacije, kot je naša, je dolga doba; dolga predvsem zato, ker smo vseskozi imeli nasprotnike: tako med nami kot zunaj nas, a smo vztrajali, ker smo se zavedali, da moramo biti nosilci ideje resnične svobode in glasniki pomorjenih soborcev. Veliko smo storili vsa ta leta, zato sem prepričan, da je naša organizacija največ pripomogla k temu, da je bil režim vseskozi zelo nervozen in na majavih nogah ter je bil končno le primoran priznati svoj veliki zločin nad narodom. Gotovo je prelita kri naših bratov tista nevidna sila, ki jim ne da oblasti, mi smo v tem boju, ki še ni končan, samo opazovalci, upam, da vsaj šibka moralna opora narodu, ki v trpljenju čaka, kdaj se bo režim zrušil pod težo svojih zločinov.

Ko smo 42 let po krvavi moriji spet zbrani na našem občnem zboru, se zavedamo, da naše delo ni končano. Ponovno preglejmo naše utrjene in naveličane vrste, odstranimo vse, kar nas dela nestrpne, namesto tega pa zberimo ves idealizem, kar ga je ostalo v nas in taki pojdemo novim dnem naproti. Doma je na pohodu mladina, kateri je prav tiranija zbudila narodno zavest, ki se tako čudovito sklada in ujema z idejo slovenskih domobrancev. Zdaj je prebujeno vse nekaj drugega, kot je bila plašna upornost ob koncu prve vojne, ki ni vedela, kaj hoče, zdaj vstaja „Slo-

venija, moja dežela“, in narod, ki noče biti več suženj ne tujcu ne bratu, ampak na svoji zemlji svoj gospodar. Nič zato, če v tem nemirnem pririvanju duhov, še ni mesta za junake-domobrince, ob dnevu svobode pa bodo vstali tudi ti in jim bo dana čast in zahvala za njihovo žrtev. Mi — preživeli — bodimo ponosni, da smo bili domobranci, delajmo v organizaciji, ki je mnogim tu in doma še vedno trn v peti, a je ne morejo uničiti, kakor ne more umreti ideja, ki nas druži.

Franceta Gruma, ki je organizacijo začel in dolgo vodil, ni več med nami. Gotovo pa iz onstranstva kot veliki idealist gleda na odločilne in usodne premike doma in od daleč spremlja tudi tale naš zbor. Pozivam zborovalce, da njegov spomin počastimo z enominutnim molkom.

V imenu torontskega odbora društva Tabor želim zboru veliko uspeha, vsem pa, da bi se dobro počutili med nami v Torontu. S tem predajam vodstvo občnega zbora predsedniku L. Kolmanu. Hvala lepa!

Poročilo tajnika Florijana Slaka

Pri pregledovanju svojega arhiva sem našel prva pisma organizatorja, ustanovitelja in voditelja naše organizacije pokojnega inž. Franceta Gruma. Iz njegovega pisma, datiranega z dnem 29. decembra 1956, torej pred 31 leti, naj citiram naslednji odstavek, ki je bil vedno osnova naše organizacije:

„Kakor že povedano v osnutku pravilnika hočemo, da je to povezava bivših borcev na vsenarodni bazi in ne dovoljujemo radi tega niti eni niti drugi grupi, ali politični frakciji, da bi si lastila pravico imeti kontrolo nad to zvezo in isto izrabljati v kakršnekoli osebne ali strankarske namene. V tem si moramo biti na jasnem, že od vsega početka...“

Na tej osnovi je vseskozi delovala naša organizacija in prav zaradi te osnove je preživela do danes 31 let svojega obstoja. Zavedati se moramo, da v času po Vetrinjski tragediji in še po ustanovitvi naše organizacije, je v slovenski politično-ideološki emigraciji bilo Slovensko domobranstvo in general Rupnik ne samo pozabljeno in zamolčano, ampak načrtno ignorirano.

Ob 30. obletnici ustanovnega občnega zbora ni moj namen naštevati delo in uspehe naše organizacije. To je delo zgodovinarja. V ponos pa si moramo šteti dejstvo, da je prav naša organizacija tista, ki je dosegla, da se je v domovini in v svetu začel čistiti čas o medvojni revoluciji; o Vetrinjski tragediji; o britanskem vračanju protikomunistov v Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo v zakol. Zato naj ob tem jubileju naše organizacije izrečem iskreno zahvalo vsem, ki ste v teh desetletjih s svojim delom in članstvom v naši organizaciji pripomogli do njenega uspeha; upam, da boste še v bodoče s svojim delom postavljali največji spomenik našim pomorjenim soborcem.

Drugo, kar bi rad pojasnil, je to: vsi veste in poznate knjigo grofa

Nikolaja Tolstoja „The minister and the massacres“, ki je vzbudila ogromno zanimanja, ne samo v Veliki Britaniji in svetu in še posebno v komunistični Sloveniji in Jugoslaviji. Ni treba še posebej poudariti, da je g. Tolstoj svetovno znan zgodovinar, ki je prvi predstavil svetu Slovence in našo tragedijo v takem obsegu, česar slovenska politično-ideološka emigracija ne bi mogla nikoli narediti, če tudi bi hotela, kar žal ni bil nikoli slučaj.

Knjiga sama še ni razčistila ozadja tega povojnega „vojnega zločina“. Tako je končno general Toby Low, sedaj imenovan Lord Aldington po dolgem molku bil izzvan po mladem gradbenem podjetniku z imenom Nigel Watts, da ga toži za trditve o „vojnem zločinu“, za kar ga je g. Watts javno obdolžil na podlagi Tolstojeve knjige.

V razgovoru z g. majorjem P. H. Barrejem na Slovenskem dnevu v Montrealu (naši člani so ga povabili tja) mi je g. Barre rekel: „General Low v bistvu ne toži Wattsa ampak Tolstoja!“... G. Barre je s Tolstojem v zvezi, ker je on zelo važna priča pri bodočem procesu.

Vsa ta zadeva potrebuje boljšega pojasnila, kar bo pojasnil Palčič, ki je s Tolstojem v zvezi.

Rad bi pripomnil to, da bo ta proces v Angliji trajal veliko časa; finančno bo zelo draga zadeva ter se bo po angleški spretnosti gotovo zavlekla. Poleg tega je lord Aldington (general Low) zelo bogat človek, poleg vseh mogočih položajev v britanski aristokraciji. Na sodišču bo pač moral odgovarjati na vprašanja v zvezi z vračanjem domobrancev, Kozakov in drugih. G. Tolstoj ima veliko novega materiala in ne pričakuje, da bi težbo izgubil.

Tukaj pridemo do finančne pomoči prizadetih. G. Tolstoj naravno pričakuje pomoč in ima obljubljen pomoč prizadetih narodnosti, med katerimi smo tudi Slovenci. Ni da bi poudarjal, da je to nujno potrebno. To vsi vemo. Pripomnil bi samo to, da to ni samo zadeva naše organizacije in našega članstva. To je zadeva vseh Slovencev z vodstvom slovenske politično-ideološke emigracije na čelu. Tukaj ni govora o posameznikih, ki so že mnogo žrtvovali, če ne celo preveliko — po njih finančnih zmožnostih. Gre za skupnost in za voditelje te skupnosti, ki nas je privedla v Vetrinj, iz katerega smo danes mi živi in tisoči mrtvi.

Vem, da se bodo zopet razburjali prizadeti za kulisami, da se „gremo zopet politiko; da je to politično izigravanje današnje stvarnosti; ko je vendar treba vse po krščanski in bratski ljubezni odpustiti in pozabiti...!“

Tukaj pa ni samo vprašanje ideologije in politike, ki je vedno na strani zmagovitih. TO JE MORALNO VPRAŠANJE! To je delo za razčiščenje vzrokov velezločina nad narodom in če so pri tem prizadeti interesi tedanje ali sedanje ideologije in politike, to ni važno. Važno je, da se za zgodovino prikaže resnica in tisoči pomorjenih dobijo priznanje, da so bili žrtve nemoralne družbe, ki še po 40 letih nima poguma priznati svoje krivde.

Ali bomo Slovenci v svetu po 40 letih Vetrinjske tragedije priprav-

ljeni združeno vsaj enkrat v življenju dokazati z dejanji — ne samo z besedami —, ki so poceni in ne stanejo ničesar, da smo vredni nasledniki pomorjenih soborcev? Vsi Slovenci v emigraciji; v vseh društvih, organizacijah, gospodarskih in finančnih ustanovah in posamezniki, ki se tako radi izražajo: „Titu se imamo zahvaliti za ugodno življenje in uspehe v kapitalističnem svetu“!... Pri tem pa pozabljajo na tiste, ki so vse žrtvovali vse za nas, svoja življenja! To ni samo moralno vprašanje, je tudi zakon dolžnosti.

Sedaj je torej čas, da vodstvo s slovenske politično-ideološke emigracije prevzame vodstvo te nabirke in s tem dokaže, da se zaveda svojega poslanstva in svoje dolžnosti.

Organizacijski tajnik Ivan Palčič je podal situacijsko poročilo vseh krajevnih društev Tabora ZDSPB in to: Cleveland — ZDA; Toronto — KANADA; Montreal — KANADA; Windsor — KANADA; Niagare — KANADA; Milwaukee — ZDA; Buenos Airesu — ARGENTINA.

Starešina Tabora DSPB v Argentini, soborec Ivan Korošec je poslal naslednje poročilo:

Občnemu zboru Tabora ZDSPB, Toronto

V imenu članstva in starešinstva Tabora v Argentini tople pozdrave vsem zborovalcem.

Preteklo poslovno dobo je imelo naše društvo 11 rednih sej poleg kratkih sestankov večine odbornikov ob sejah Rožmanovega doma.

Življenje in delo našega društva:

Proslava 40-letnice usmrtnice poveljnika in očeta domobranske vojske, generala Leona Rupnika, katero smo priredili v Rožmanovem domu ob veliki udeležbi soborcev, prijateljev in mladine. Za to priložnost nam je umetnik, slikar Stanko Snoj z zares mojstrsko roko naredil doprsko veliko sliko pokojnega generala. Ob sliki z lovorjevim vencem, katerega mu je poklonila mladina, je bila originalna Rupnikova uniforma. Ponosno smo zrlili na našo mladino, ki je doživeto podajala recitacijo: „Viharnik slovenske gore“.

V preteklem maju smo uspešno in v iskrenem soborčevskem okolju proslavili 70-letnico dr. Stanka Kocipra z banketom v Slomškovem domu. Kot vsako leto, smo sodelovali pri skupni domobranski proslavi Zedinjene Slovenije.

Po zastopnikih našega društva se redno udeležujemo raznih sestankov slovenskih organizacij v Argentini, obiskov iz Slovenije (škof Jenko, urednik mladinske revije Ognjišča, F. Bole) ter predstavnikov iz zamejstva (Koroške in Tržaškega), kjer nenehno poudarjamo naše domobransko stališče, vzroke nastanka (kateri Korošcem in Primorcem često niso povsem jasni), nato aktivnost proti breznarodnim komunističnim bandam med revolucijo in po njej.

Vsakdo, ki odhaja od nas, odhaja z dopolnjeno, celotno sliko, ali pa celó popolnoma zamenjano — realno, iz tistega težkega slovenskega časa.

Kljub letom, ki jih nabiramo, je aktivnost in sodelovanje zelo pozitivno. Vztrajnost v naši ideji zahteva od nas vsakega posebej budnosti, posebno v naši slovenski skupnosti, med katero se često utihotapljaajo glasovi demagogov, ki hočejo postaviti vse v isto vrsto.

Vztrajnost naše borbe, tako s pisano ali govorjeno besedo, pa zahteva popolne odločnosti od nas v kakršnemkoli okolju in katerikoli osebi.

Naša moč je v tem, da se damo slišati v vseh forumih, tako domačih kot tujih z odločno, jasno besedo. Ta pa naj bo vedno dostojna, brez sovrašтва in pikrosti. Nevljudnost često zmanjša moč resnice.

Čas hiti za nas tu v svobodi, kot za rojake doma v tiraniji. Čas hiti in spreminja oznake. Važno je, da ga spremljamo z njegovim korakom in dovzamemo novotarije z razsodnostjo. Vse, kar prinaša sekundarnega, ni važno, ali je počez ali podolgem. Važen pri vsem je temeljni kamen naše stavbe svobodnjakov-domobrancev, ki je in bo veljal za vse čase in njega oznake nepremakljiv:

BOG — NAROD — DOMOVINA!

Naše priznanje in zahvala dosedanjemu vodstvu Zveze in naša obljuba tesnega sodelovanja in lojalnosti v bodoče!

Predsednik Tabora ZDSPB je poročal naslednje:

Slišali ste natančna in izčrpna poročila odbornikov; moram samo ugotoviti, da ste vsi vršili odlično svoje posle. Lepa hvala vam vsem!

Omejil se bom samo na izredne zadeve, ki so nastale že v pretekli poslovnih dobi in se bomo z njimi bavili in jih reševali tudi v bodoče.

Ena izmed izrednih zadev je sodni proces proti Nigel Wattsu in grofu N. Tolstoju v Angliji, ki ga je sprožil proti njima Lord Aldington predsednik znamenitega učnega zavoda Winchester College. Kako je do tega prišlo in koliko se to tiče nas Slovencev?

Grof N. Tolstoj je lansko leto napisal N. Wattsu na njegovo prošnjo kratek izvleček nekaterih poglavij iz svoje knjige „Minister and the massacres“. V tem izvlečku je tudi omenjeno, da je Macmillan, tedanji britanski minister-resident v Italiji, obiskal maja 1945 gen. Toby Lowa (sedanji Lord Aldington) poveljnika 5 Korpusa angleške armade v Celovecu. V naslednjih dneh je bilo vrnjenih 40.000 kozakov, ruskih emigrantov iz prve svetovne vojne — in na tisoče Jugoslovanov, med njimi 12.000 domobrancev in stotine civilov. Ta izvleček je N. Watts razmnožil in razposlal na tisoče izvodov po Angliji pod imenom „War crimes and Wardenship of Winchester College“. V teh letakih se očita vojne zločine lordu Aldingtonu, ki zato ni primerna osebna za prezidenta Winchester Collega.

Lord Aldington sedaj toži N. Watsa. Na lastno zahtevo je sedaj toženec tudi grof Tolstoj, saj je vendar on napisal vse, kar je N. Watts razširal. Marshal Alexander in še neki drugi angleški general sta sedaj mrtva in na ta dva hoče sedaj Lord Aldington zvaliti vso krivdo.

Tako nas sedaj grof N. Tolstoj prosi, da bi vse prizadete narodne grupe zbirale denar za proces, ki ga obtoženca sama ne moreta financirati. Denar naj bi se stekal v ustanovo „**Forcible repatriation defense fund**“.

Vsaka narodna grupa naj tudi imenuje svojega zaupnika v to ustanovo, ki bo skupaj z drugimi odločala o uporabi denarja.

Bodo težave pri denarni nabirki, ker mi Slovenci pač nimamo veliko zaupanja v Angleže. Vendar moramo pomisliti, da je še veliko dobrih Angležev kot N. Watts in vsi ostali angleški oficirji, ki se sedaj javljajo Tolstoju za priče. Ne pozabimo koliko piše Tolstoj — nam tujec — o nas Slovencih v svoji knjigi. Zasliševal je naše soborce o umorih v Kočevju, Grčaricah, Teharjah, Turjaku itd.

To je poslednja prilika, da se odkrije resnica, razgali zlobne intrige komunistov in njihovih pomagačev, ki so zakrivali domobranski pokol.

Denar, ki bi se zbral naj bi se naložil v banko ali v Torontu ali v Clevelandu.

Druga izredna zadeva je prevod knjige „The minister and the massacres“ v slovenščino. Vam vsem je znano, da je grof Tolstoj dal to dovoljenje samo Taboru. Pridobivajmo torej ljudi, ki dobro obvladajo angleščino, da prestavijo nekaj poglavij. Javite imena teh in njih naslove glavnemu odboru, da to lahko uredi, da ne bo več oseb predstavljalo ista poglavja.

Volitev danes ne bo, ker je celoten odbor sklenil, da ostane na svojih mestih še za eno poslovno dobo. S tem pa še ni rečeno, da občni zbor nima pravice izvoliti novih funkcionarjev, kajti vedno moramo pred vsem gledati na dobrobit TABOR-a.

Po dveurnem zborovanju se je predsednik Ludvik Kolman vsem zahvalil za udeležbo, društvu Tabor pa še posebej za gostoljubnost.

32. redni občni zbor Zveze v Clevelandu. V letu 1988 bomo obhajali tri 45-letnice: Grčarice, Turjak in ustanovitev Slovenskega domobranstva.

Z molitvijo so končali občni zbor, nato je pa zadonela domobranska pesem in prisotni so še dolgo v prijateljskem kramljanju obujali spomine in delali načrte za bodočnost.

NAŠI MOŽJE

Janez Janežič — 70-letnik

Naš „dolgi Janez“ — Janez Janežič iz San Justa bo 28. februarja 1988 obhajal svojo 70-letnico.

Prijatelju Janezu čestitamo in mu želimo, da bi še mnogo let preživel med nami v zdravju in zadovoljstvu!

Tone Brule — 60-letnik

Letos, januarja bo napolnil 60 let življenja naš dobri prijatelj in soborec Tone. Rodil se je 27. januarja 1928 v vasi Hrušica, Stopice, Novo mesto.

Po končani osnovni šoli je bister fantič postal študent novomeške gimnazije, ki je skozi več kot eno stoletje dala našemu narodu vrsto odličnih slovenskih mož, med katerimi izstopa mojster slovenske besede, pisatelj in pesnik prof. Vinko Beličič, ki je Toneta učil slovenščine.

Z drugo svetovno vojno in revolucijo, ki je prav posebno prizadela Tonetovo družino, se pričinja za našega slavljenca novo poglavje v njegovem življenju v vrstah slovenskega domobranstva, kjer bije boj na življenje in smrt z največjim sovražnikom našega naroda — komunizmom. Tonetova borba pa ni končala v Vetrinju ampak nadaljuje še danes po več kot 40 letih na polju slovenske kulture, za katero se sedaj upokojenec vnema, ki piše članke, kritike, ko nam maloštevilnim poslušalcem, skrbno pripravljen, predava o različnih temah v mali dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu, ko nam govori na spominskih proslavah ga generala Rupnika itd. Predvsem pa smo mu hvaležni za njegovo značajnost in za zvestobo čisti — izvirni domobranski ideji; zato in še za mnogo več želimo domobrancu Tonetu Brulcu, da bi svoj šestdeseti rojstni dan praznoval zdrav in srečen v intimnosti svoje družine ter vseh svojih prijateljev in znancev za Boga — Narod in Domovino!

Še enkrat Bog Te živi Tone!

Taborjani

NAŠI MRTVI

V Torontu je umrl glavni urednik „Slovenske države“ Vladimir Mauko. 22. novembra 1987.

Gospa Kristina Baraga, ki se je po smrti moža dr. S. Baraga preselila iz Argentine k sinu Srečku v Avstralijo, je tam umrla 17. decembra 1987.

Jože Žgajnar nas je nepričakovano zapustil 30. decembra 1987. Pokojni je dočakal 75 let in je živel v San Justo, Buenos Aires.

Sorodnikom pokojnih naše globoko sožalje!

Rožmanov dom

Prvo nedeljo v mesecu decembru, t. j. 6. decembra 1987, se je kot druga leta darovala v Rožmanovem domu sv. maša za vse pokojne odbornike in člane te socialne ustanove.

V dobi, ko je ta ustanova uradno priznana, je umrlo že 11 odbornikov:

Jože Musar — 1. 12. 1970.	Ivan Ahlin — julija 1983.
Jože Jenko — 18. 12. 1970.	Srečko Rus — 26. 8. 1984.
Dr. Srečko Baraga — 1. 2. 1977	Rudolf Keršič — 24. 9. 1984.
Franc Dermastja — 26. 10. 1980.	Franc Šturm — 10. 8. 1986.
Polde Lah — 27. 4. 1982.	Jože Grabnar — 29. 8. 1987.
Prof. Vinko Logar — 31. 10. 1982.	

Sv. mašo je tokrat bral **dr. France Bergant**. Med sv. mašo je bilo ljudsko petje.

Po končani sv. maši je številne goste pozdravil **lic. Ivan Korošec**, se jim zahvalil za obisk, izrekel čestitke za božič in novo leto ter napovedal, da se to vrši o žrebanje rife „motorno kolo“ po kosilu — asadu“.

Izžrebana je bila številka 207, ki jo je imel **France Benko** iz San Justa, ki je velik dobrotnik Rožmanovega doma. Za drugi dobiček je bila izžrebana številka 404.

Zahvala smo dolžni darovalcu motornega kolesa. Prav tako pohvala gospem in dekletom za hitro in dobro potstrezbo ter **Francetu Avguštinu** za odlično in okusno pripravljen „asad“.

Hvala vsem gostom in onim, ki ste kupili rifo, da ste s tem podprli Rožmanov dom.

Odbor Rožmanovega doma

DAROVALI SO

Od 1. 11. 1987 do 15. 12. 1987		Dobiček pri kosilu v Rožmanovem domu 6.12.1989 .		919.60
ZA ROŽMANOV DOM:		Dr. Franc Bergant — Cer-		
Austral - A		kvena nabirka pri sv. maši		
Odborniki DSPB Tabor Ar-		6. 12. 1987	103.—	
gentina	42.50	Rifa „Rožmanovega doma“		
Kromar Boris	44.—	žrebana 6. 12. 1987	5.000.—	
Škrlj Stane	7.—	Na mesto cvetja na grob Pavla Bajda		
Bečaj Vili	14.—	Bajda Jože	100.—	
Pahor Gabrijela	100.—		(v dol.)	
Grabnar por. Bavec Julka ..	10.—	Lunder Ivana	50.—	
Potočnik Viktor	10.—	Znidaršič Vera	11.—	
Amon Marija	10.—	Prosen Janez-Marija	20.—	
Artač Viktor	24.—	Katoliška ženska zveza pri		
Holosan Vera	19.—	Mariji Pomagaj, Toronto .	100.—	

Zelenik Jože	10.—	Zupančič Polde	16.—
V spomin na pok. Jožeta Grabnarja:		Medved Ana	8.—
Zajec Milan	20.—	Meglen John	2.—
TISKOVNI SKLAD TABORA:		Lah Jože	5.—
Austral - A		N. N., Chicago	10.—
Škrlić Stane	8.—	N. N., Nemčija	5.—
Tekavec Ciril	6.—	N. N., Australia	6.85
Skubic Anton	13.—	SOCIALNI SKLAD TABOR:	
Novak Pavel	3.—	Austral - A	
Dolčič Feliks	5.—	N. N., Quilmes	3.—
Gričar Franc	12.—	V spomin na pok. Matija Kastelca:	
Artač Viktor	24.—	Hren Ludvik	10.—
Prodaja Kozinove knjige (2)	30.—	(v dol.)	
V spomin na pok. Fr. Šturma:		Gaber Tone	28.—
Lipušček Silvo	9.—	Dovjak Jože	3.—
(v dol.)		Turek Janez	200.—
N. N., Martínez	2.—	DSPB Tabor, Milwaukee ..	40.—
N. N., Cleveland	8.—	Zupan Janez	16.—
Mavsar Ivanka	8.—	Leben Marija	12.—

V S E B I N A

Sres. Senadores y Diputados	1
To smo mi (S. P.)	3
Iz Uprave glasila Tabor	7
Vetrinje in emigracija (Franc Erpič)	8
Krivda in greh (Spomenka Hribar)	11
Kanalski otoki pod nemško okupacijo (T. N.)	18
Iz domovine	20
Pismo iz Slovenije	35
Iz društev	37
Naši možje	47
Naši mrtvi	48
Rožmanov dom	III
Darovali so	III

Correo Argentino Sucursal Hurlingham (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 1596
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619